ԺԱ· ՏԱՐԻ 3057 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ԱՀԵԿԱՆ 1386 13 ԱՊՐԻԼ 1894 19 ՇԵՎՎԱԼ 1311 ԱՒԱԳ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս
درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وه‌لك غزته‌سی اداره‌سنه
Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձման արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ	28
Ընտիր թուղթի վրայ Մանրանար ազդ Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաժանորդաց յատուկ ... Ղուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

—Վաղը, Աւագ Հինգշաբթի, «Արեւելք» չհրատարակուիր։

«ՋՈՒԱՐԹԱԳԻՆ ԱՒՈՒՐՔ»

Ապրիլի առաջին օրուան դէմ Օրացոյցը նշանակած է «Ջուարթագին աւուրք»։ Ձմեռուան տխրագին օդերը անցուցինք, ցուրտին դէմ գանգատելով կամ հովին հետ կռուելով։ Հիմա որ ալ եւս զուարթագին օդեր վայելելու յոյս ունինք, պիտի կրնանք արդեօք՝ առողջաբանական տեսակէտէ՝ կարելի եղածին չափ օգտուիլ այս եղանակէն։ Եւրոպայի մէջ ձմեռուան ձիւնին ու փոշին ալ մարդիկ տունէն դուրս կ'ելլեն զուարճանալու համար. բաց օդին մէջ մարզանքներ, զբօսանքներ կ'ընեն։ Մենք դեռ այդքան առաջ գացած չենք. դուրս ելլելով պաղ առնելէ վախնալով կը փակուինք ծխախոտի մուխով լեցուն սենեակին եւ կամ օդին շոգիով խտացեալ սրճարանին ապականեալ մթնոլորտին մէջ։ Բայց գէթ գարնան եւ ամառուան պայծառ օրերուն համար ներելի է քիչ մը աւելի ներողամիտ ըլլալ եւ դաշտերն ելլելով վայելել բնութիւնը։ Ջուարթագին օրերու մէջ մարմնոյն առողջութեանը համար խիստ պարզ եւ շատ օգտակար կերպերէն մէկն է պտոյտ՝ դաշտերուն մէջ, կամ ծովափին վրայ։ Զուարճութեան, զբօսանքի համար այս տեսակ խօսք մը եղածին պէս՝ «գործի մարդը» մէջ կը նետուի, առարկելով թէ «ատանկ բաներ փոր չեն կշտացներ»։ Գրպանը լեցնելէ վերջ դրամարկղն ալ լեցնելու համար շա՜տ կը խորհի այդ «գործի մարդը»։ բայց վայրկեան մը իսկ չը խորհիր թէ դրամը ինչպէս եւ կեանքը վայելելու համար կարեւոր է առողջութիւն։ Տունէն շուկայ, շուկայէն ուղղակի տուն գացողի մը համար կարծես դաշտերուն գեղեցիկ տեսարանը եւ կազդուրիչ օդը նշանակութիւն չունին բնաւ։ Մինչդեռ ճշմարտութիւնն այն է թէ գործարանին մէջ աշխատող արհեստաւորն ալ շուկայի վաճառականին հետ հաւասարապէս կրնայ վայելել դաշտային պտոյտներ։ Հաւատացէք որ մեր մէջէ ամենէն բազմազբաղ մարդն ալ կրնայ շրջագայութեան համար ժամանակ գտնել, եթէ ուզէ. եւ փա՛ռք Աստուծոյ, պտտելու յարմար տեղեր գտնելու մասին դժուարութիւն չունինք թէ ի Պոլիս եւ թէ ի գաւառս։

Իրիկուընէ իրիկուն քանի մը քայլ պտոյտի ելնելը ինքնին աննշան բան մը կ'երեւի, սակայն մեծ օգտակարութիւն ունի մարմնոյն համար, եւ հաճոյք մը մտքին համար։

Մաքուր օդին մէջ դաշտային պտոյտի օգուտները հասկնալու համար յիշելու ենք թէ այդ ամենապարզ գործողութեան միջոցին մարմնոյն գրեթէ բոլոր անդամները կ'օգտուին, կենդանութիւն կ'առնեն։ Փակած ատեննիս զինուորաբար կը շարժենք մեր մկանունքները, ոսկորներու եւ յօդուածներու տալով կրաւորական պաշտօն մը։ Մկանունքներու շարժումներուն հետ համեմատաբար կը գործեն նաեւ սիրտը եւ թոքերը. բաւ է թէ մարմնոյն էն կարեւոր գործարանները կը զօրանան այդ ընթացքով։ Սրունքի մը մկանունքները զօրացնելու համար մարզանք պէտք է. նոյնպէս մարզանք պէտք է սիրտը եւ թոքերը զօրացնելու համար։ Եւ մարզանքը կեանքի նշան է։

Հիւանդներուն եւ տկարակազմերուն եւ մինչեւ իսկ առողջ կազմութիւն ունեցողներու համար մխիթարական է գիտնալ թէ զուարթագին օրերու պտոյտը իր մեծ օգուտները պիտի ունենայ օրացոյցին «ձիւնախառն հողմունք» եւ «փոփոխական օդ» նշանակած օրերուն մէջ։

ՏՔԹ. Յ. Ա. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԻՆՃ–ԼՃԷ

Բ.

Թէ՛ փոխասաց եւ թէ աղօթասաց տէրտէրն էր։ Քիչ մը կը հասնէր Միացեալի այս գիւղական ծաղկոցին փորձերուն, աշակերտի մը հետ՝ մասնակցելու ալեւոր տէրտէրի հոգեւոր աշխատութեանց։ Ոչ աշտանակ, ոչ գրակալ, ոչ զգեստ, ոչ վարագոյր, ոչ տէրտէրին փիլոն եւ ոչ աշկերտին շապիկ։ Ձեռքի փոքրիկ, պատռած ժամագրքի վրայ կը կարդային աղօթքները։ Աղօթողներն ալ քիչ էին, վասն զի Արչէնի հայերն երկար տարիներ առանց տէրտէրի եւ ժամի մնացած լինելով, կրօնական եռանդ ու խանդ՝ գրեթէ անհետացած է իրենց սրտէն։ Ի՛նչ կար եւ կայ նոցա հոգեւորական զգացումն արթնցնող.—խուլ եւ տկար ժամերգութիւն մը, խարխլած հին մատուռ մը, որ շատ անգամ՝ ինչպէս կը պատմեն՝ իրենց ոչխարաց մակաղատեղի է եղեր եւ այժմ իսկ ի՛նչ վստահութիւն թէ ամեն օր տաքէն կամ ցուրտէն նեղուած՝ չեն երթար հոն հանգիստ առնելու։ Վեր ու վայր շրջեցայ, յիշատակարանի ոչ նմոյշ եւ ոչ գիր մը տեսայ, սակայն իր հնութենէն կը դատեմ թէ 7—8 հարիւր տարուայ չէնք մ'է։ Երբ որ դուրս ելանք եկեղեցիէ, դիտողութիւն ըրի հոն եղող քանի մը գիւղացւոց՝ աղօթատեղի հին մատուռ մը անդուռն թողած ըլլալնուն համար։ Պանդուխտ վաճառական հայ մը խոստացաւ կատարել այդ պարտքը։ Խոստացաւ, թէ ստեց, մե՛ղքը իրեն, չգիտեմ։ Հին մատուռէն զատ 5—6 ուխտատեղիներու եւ եկեղեցեաց աւերակներ եւս կան Արչէնի մէջն ու բոլորը, մէկ երկուքը տակաւին կանգուն են, մինն՝ քարուկիր կամարաշէն եկեղեցի մը, վանք կը համարուի. անունն ու թուականը չգիտէին։ Արչէն կառավարչութեան կեդրոն ըլլալէ յառաջ 20—30 տնուոր հայ գիւղ մ'էր, այժմ կը պարունակէ իբր 100 տուն. հայոց թիւը նոյն կը մնայ թէև, սակայն գոհ էին իրենց արդի վիճակէն, եւ այն դիւրութիւններէն զորս ստացած է իրենց այս նորակազմ միւթեսարըֆութիւնը, որ Կինճի բոլոր վիճակին վրայ եւս օգտակար ազդեցութիւններ յառաջ բերած է։ Եկեղեցւոյն մօտիկ՝ շնորհքով դիրքի մը վրայ շինուած է Արչէնի Առաջնորդարանը, որ այժմ թափուր լինելով Առաջնորդական փոխանորդէ, վարձու տրուած է։ Տ. Վարդան Վարդապետ Յակոբեան Մուշի Ս. Կարապետի Վանուց Միաբաններէն՝ երբեմն հոս Առաջնորդական փոխանորդի պաշտօնը կը վարէր, եւ այն ատեն յաջողեր է շինել այս Առաջնորդարանը, որու երկու կողմն մէկ մէկ կալուած ալ աւելցուցեր է, այգի մը նորատունկ, եւ պարտէզ մի։ Գիւղի հարաւ արեւմտեան ալ շինուած է ծաղկոց դպրոցն, փոքր տարածութեան մը վրայ, ուր ուսուցչի մը հսկողութեան ներքեւ 10–15 աշակերտներ կուսնին մայրենի լեզուն։ Կրթութեան ծախքը նպաստաւորեալ է Ռոպերդ Գօլէճի ազնիւ ուսանողներէն Միացեալ ընկերութեանց մատակարարութեամբ։

Իր այժմեան կարեւոր դիրքին պատճառաւ, քանի որ միւթեսարըֆութեան մը կեդրոն է, Արչէնը կրնայ քիչ քիչ շէննալ ընդարձակուիլ. բնական է որ տեղւոյն հայոց ալ հոգեւոր ու բարոյական պէտքերն բազմանան, զի տեղացի բնիկներէն զատ առեւտրական գործերով դուրսէն ուրիշ ազգայինք ալ եկած են ու կուգան։ Առաջնորդական փոխանորդի մը ներկայութիւնն օգտակար է, տեղւոյն ժողովուրդն, որ կը սիրէ իր նախկին փոխանորդ հայրը, Տ. Վարդան վարդապետը, անոր վերադարձին շատ կը փափագի. Տէր Վարդան վարդապետ ծանօթ է այս կողմերուն. արդէն հովիւ պէտք է աւելի տգէտ եւ աղքատ գաւառակներուն։ Արժ. փոխանորդ հօր ներկայութիւնը օգտակար է նաեւ ծաղկոց դպրոցի պահպանման եւ զարգացման համար։ Ուղիղն ասելով՝ անկերպարան բան մ'էր յիշեալ ծաղկոցը՝ կ'արժէ քիչ մը ընդլայնել ծաղկոցին դիրքը, քանի որ Կինճի հայոց իմացական միակ կեդրոնն է այն, գոնէ լեռնցի մանուկն կրթութեան գոհացուցիչ պաշարով մը երթայ իր լեռնային գիւղակը, աղօթք եւ օրհներգութիւն սորվեցնէ իր տգէտ եղբօրն, ճանչցնէ իր Աստուածն, կրօնն եւ եկեղեցին, առանց որոց անբան անասուն մ'ին լերանց մէջ թափառող մարդ էակներն։

Արչէն իւր հնութեան մէջ ունի գեղեցիկ դիրք մը, օդն ու ջուրն եզական են, գտնուելով Կինճի բարձրաբերձ լերանց գօտիներուն մէջտեղը՝ դաշտաձեւ կանանչ սարահարթի մը վրայ կը ձեւացունէ սիրուն տեսարան մը, իւր արտն, ծառն՝ նորատունկ այգիներով ովասիս մը կը կազմեն Կնճայ ապառաժի անապատին մէջ, եթէ խնամեալ մշակութիւն մը ըլլայ, հողերը կ'արգասաւորին, ամեն տեղ՝ սակայն լեռնցին հողագործութեան համ եւ հմտութիւն չունի։

Կինճ միւթեսարըֆութեան վերածուելէն յետոյ՝ վերջերս դատական պաշտօնատուն մ'ալ աւելցաւ, եւ այս տարի Նըրզաէն հեռագրական գիծ մը բերուելով ասոր, մեր հոն եղած միջոցին աշխատութիւններ կը կատարուէին զայն մինչեւ Մուշ երկարելով հաղորդակցութեան դնել Կինճը Մուշի եւ Բաղէշի հետ։ Նախորդ կառավարիչ Վսեմ. Մուսթաֆա փաշա կառավարական յատուկ պաշտօնատուն մը շինել տուած է Կինճի բարձունքը գտնուած հարթ գետնի մը վրայ, ուր զետեղուած են կառավարական բոլոր պաշտօնատունք. քառակուսի, կոկիկ շէնք մ'է։ Սոյն պաշտօնատունէն քիչ մ'անդին կայ զօրանոց մ'ալ. կան քանի մը մասնաւոր շէնքեր ալ։ Փոքրիկ շուկայ մ'ալ ունի Արչէնը, հայոց եկեղեցւոյն մօտը, բաղկացած 8—10 կրպակներէ։ Գլուխ գիւղին յարմար շուկայ։ Երբեմն Քարբերդի եւ Լճէի կարաւանք կը պտտցնին հոս, ճանապարհաց շինութեամբ թէոր հաղորդակցութեանց դիւրութիւն լինի, շուտով յառաջ կ'երթայ տեղական առեւտուրը։ Կինճի միւթեսարըֆութեան ենթարկեալ են՝ Ճապաղջուրի, Խիանդի գաւառակներ, եւ Փեչարայ, Մառաշգուլի, Կէօյնուկի, Խուլփի եւ Ջքթէի վիճակները։

Կիրակին անցաւ, հետեւեալ օրը պատրաստուեցանք ճամբայ ելնել դէպ Լճէ։ Արշալուսի ամպերը անձրեւի երկիւղ կուտային, պէտք էր երթալ սակայն, բնութիւնը չհամակերպիր մեր բաղձանքին, մենք կը հետեւինք իր հոսանաց։ Բաժնուեցանք Արչէնէն եւ բարեկամներէս. կառաւանը ոտքը փոխեց, ամպն ալ իր վէշերը քօղեց։ Տիրանի գօտին իր երփներանգ կամարը կապեց Ոզկանի կամրջին եւ սպիտակ սարի գլխին, արեւն ալ ցոլաց ամպերու մէջէն, ուղղուեցանք յԱրեւմուտս, Ջքթէի լեռնագաւառը, Սրածանի օձապտոյտ գնացքին երկարութեամբ, մեր ճանապարհէն մէկ ժամ հեռաւորութեամբ կ'ընթանայ գետը ծիլ ապառաժներու պահպէժ ձորէ մը, Ճապաղջուր հասնելէ յետոյ՝ կ'ուղղուի ի Բալու։

Ջքթեցանները լճեցի են, մինն հայ, միւսը քիւրդ, չորբաշ, արհեստին մէջ մեծցած եւ եփուած։ Մէկուկէս ժամէն Քըխմուտի հայոց խրճիթները կը հասնինք, եւ անտի ելնելով զառիվեր մը, կը մտնենք խնկան ալ—ձէ Բլէր ըսուած անտառները։ Այդ լեռնագօտին գրեթէ ծածկուած է ալուճի թփերով՝ կարմիր չիլայ փռուած էր բոլոր լեռնագօտին, տեսակ մը խնկայոյն ալուճներ ալ կային, բուսական համեղ, դմփիկներու կանայք եւ աղջիկունք փունջեր վերնէն ալուճ կը քաղէին, թէ՛ լանճերնին կերցնելու եւ թէ դաշտը տանելով արմտեաց հետ փոխանակելու իրենց ձմեռուայ պաշարին համար։ Անոնց կոլոկոտն ալ ալուճի թփերն են։

Լեռնականք, ո՛րքան տոկուն են եւ դիմացկուն, զօրեղ բազուկ, երկաթէ ոտք պնդացած, չորացած սարի ու քարի վրայ. կօշիկ չունին, ի՛նչ պէտք, բնութեան կօշիկներով կը չափեն սարն ու անտառն։ Բնութեան պարզ կենաց վարժուած՝ գոհ են իրենց վիճակէն, չը նայելով թէ մերկ է իրենց սրունքը, պատառատուն շապիկը, ծպոտ՝ ընդհողեայ խրճիթը, խոտեղէն են ճիկները, եւ կկվի չոր պատառն է իր համադամը։ Կը շատանայ սիրական խուղ եւ պանիրով, կը պահէ հովուական ցուպը, փողփուզն իր փողը, սրինգը՝ լեռնական զարեւոր դափը, հայպա բազպանը Հէնաշէ, տե՛ս ինչ սիրուն, արծաթի կլոր դրամիկներով զարդարուն, փէլիլան ու նախշուն։ Դա լեռնցուն նուիրական զարդն է, երբոր կը մտնէ պատանեկութեան հասակին, յորում նորա «ջուրն ելն ի վերէ» ըստ մեծօրէից՝ կը հագայ, կը սգայ, բազպան մի կը գտնէ, տէրտէրը կը պսակէ, ազան կը գգուէ ու թեւն կ'անցունէ, էլ զօրաւոր է, էլ նազար չը բանիր անոր, լեռնցի Հրաչեայ աղջկայ սիրտն իր ձեռքն է։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

* * *

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ

ԱՐՀԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկեան դաշնակի հոյակապ գործարանի մը նկարագրութիւնը, զոր աշխատակից մը հաղորդած է մեզ, գաղափար մը կրնայ տալ Նոր-Աշխարհի ճարտարարուեստներուն այդ ճիւղին մէջ ալ ձեռք բերած կատարելագործութիւններուն վրայ։

Գործարանի տէր եւ տնօրէնն է Ուիլեըմ Վ. Գիմպըլ, երկայնահասակ, նիհար մարդ մը, քաղցրաբարոյ, պարզ եւ իր անձին հարստութեամբը միանգամայն աշխատասէր, բուն իսկ Եանքի մ'է. իր մէկզմէկու միացած չորս գործարաններու մէջ ի Շիքակօ շինուած դաշնակներն ու երգեհոնները ոչ միայն բոլոր Ամերիկայի, այլ եւ Եւրոպայի մէջ մեծ համբաւ ստացած են. մանաւանդ Գիմպըլի դաշնակները արհեստական մեծ արժանիք մը ունին եւ գիտական ու արհեստական ուղիղ մեթոտներով շինուած, ձայնի գեղեցկութեան, մաքրութեան եւ յստակութեան կողմէ եւ գործածական նիւթերու եւ արտաքին գեղեցիկ եւ արհեստական ձեւ ու տեսքովը նշանաւոր հանդիսացած եւ աշխարհի նշանաւոր երաժշտներու եւ երեւելի դաշնակահարներու կողմանէ գնահատուած են։ Բարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ առաջին աստիճանի մետալ մը ընդունելէն զատ, Շիքակօի արուեստահանդէսէն ալ տիպլոմ եւ մետալ ստացաւ ձայնական յստակութեանցը համար։

Գ. Գիմպըլ իր բոլոր հարստութիւնը ինքնօգնութեամբ դիզած է, եւ յարատեւ աշխատութեան ամենամեծ օրինակ մ'է, պարզ գործաւորութենէ ընկերական բարձր դիրքի մը հասնիլը իր ճարպիկութեան եւ աշխատասիրութեան արդիւնքն է։

Այս գործարանը ձեռնարկած է եզական դաշնակ մի շինելու որ ելեքտրականութեամբ կը շարժի, ամեն ուզուած կտորներ նուագելով։ Գործարանը չորս շէնքերէ կը բաղկանայ հնգական յարկով, որոնց մին դաշնակներու, միւսը երգեհոններու, մէկը պահեստի ապրանաց եւ նիւթոց եւ միւսն ալ արեւելեան շէնքն է. անոր մանրամասնութեանց մտնելը եւ շէնքը ամբողջ պտտիլը բաւական դժուար եւ օրերու պէտք ըլլալուն, համառօտ նկարագրութիւն մը կրնայ գաղափար մը տալ։ Չորս մէկզմէկու կցուած գործարանք 11 ակրոյէն աւելի տարածութեամբ գետնի մը վրայ շինուած են որ գրեթէ 500,000 քառակուսի ոտք ըսել է. 800 գործաւորք կ'աշխատին անընդհատ որոնց մէջ կան նաեւ օրիորդներ որք փափուկ ու դիւրին ճիւղերու մէջ կը գործածուին. ամբողջ դրամագլուխն է 2 միլիոն 200,000 տոլար եւ օրական քսան դաշնակ եւ 60 երգեհոն կը շինեն. իրենց յատուկ անտառները ունենալով, դաշնակաշինութեան համար պէտք եղած ատաղձը հոն կը կտրուի եւ մասնաւոր տեղւոյ մը մէջ ալ կը տաշուին, կը հարթուին եւ պէտք եղած չափով եւ մեծութեամբ գործարան կը բերուին. 365 ձիու ուժով մեքենայ մը բոլոր շէնքին շոգին կը պատրաստէ եւ խոշոր ջրհաններ գետին հետ հաղորդակցութեան մտած՝ բոլոր պէտք եղած ջուրը կը հայթայթեն ու շէնքին ամեն կողմը կը բաշխեն. 60 եւ 280 ձիու ուժով ահագին ջերմոցներ որոնց մէջ կուգայ կը թափի վերէն խողովակներով, շէնքին բոլոր աւելորդ եւ անպէտ փայտի կտորուանք եւ փայտի փոշին։ Ամեն տեսակ ատաղձէ եւ ամեն ձեւ ու մեծութեամբ կտրուած փայտի ահագին կոյտեր աստանդ դիզուած են. այս գործարանին մէջ ամեն ինչ կատարեալ նորութիւն մ'է. օրինակի համար, նոր մեքենայ մը կայ որ դաշնակի փորագրեալ մասերը կը շինէ այնպիսի ճարտար եւ արագ որ անկարելի է չզարմանալ, փոխանակ փայտերը յղկելու եւ փայլեցնելու համար ժամերով ձեռքով աշխատելու. այս գործողութիւն մեքենայի մը շնորհիւ կը կատարուի ամենայն դիւրութեամբ, տարեկան քառասուն թօնօ այսինքն 80,000 փաունտ սոսինձ կը գործածուի հոն. գործարանին ամեն մէկ մասին մէջ տիրող կանոնաւորութիւնը եւ կարգապահութիւնը այցելուին ուշադրութիւնը կը գրաւեն։ Գործերու յառաջացման վրայ եւս գաղափար մը առնել ուզողը նախ առջի յարկին մէջ կը տեսնեն անտաշ, անհարթ եւ անփայլ փայտերու կոյտեր. քիչ մը յառաջանալով փայտերու զանազան ձեւ եւ չափով կտրուիլը եւ յետոյ փայլիլը, մէկզմէկու կցուիլը, դաշնակի մը ձեւ առնելը. առջի բաժնին մէջ նախնական գործողութիւնք կը կատարուին. ուրիշ բաժնի մը մէջ անցնելով կը փայլուին եւ կը մաքրուին. ուրիշ տեղ մը աւելի պատրաստ վիճակի մը մէջ կը դրուին եւ այս ամեն տեսակ գործողութիւնք կատարելու համար նորանոր մեքենաներ կը գործածուին երբ ջրդեղի սենեակին մէջ ամեն բան կ'աւարտի, ձայնագրութեան սենեակը կ'անցնի ուր ձայները կը դրուին. այս սրահ ամենէն կարեւոր եւ հետաքրքրականն է. ասկէ վերջ դաշնակը աւարտման սենեակը կը տարուի ուր ամեն բան լմնցած եւ ձայները անգամ մը եւս փորձուելով եւ մաքրուելով կը փոխադրուին ի վաճառատուն. երգեհոններն ալ նոյն բաժանմամբ կը շինուին. այնպիսի խոշոր խողովակային երգեհոններ շինուած են հոս որոնց ի տես անկարելի է չը զարմանալ։ Շուրջանակի սենեակներուն մէջ ալ ձայնագիր արդիստներ դաշնակներու ձայները կը զետեղեն, եւ կը փորձեն. այս գործարան ուրիշ ընկերութեանց համար ալ դաշնակներ շինելուն միշտ զբաղեալ է եւ օրէ օր իր գործաւորաց թիւը կ'աւելնայ, աշխատութեան բաժանման վրայ տեղեկութեան կարօտութիւն ունեցողք դաշնակի գործարանի մը մէջ ամեն բան կրնան տեսնել ուր ամենէն մանր մասերն անգամ զանազան կերպ եւ ձեւով ու տարբեր ձեռքերով կը շինուին. վերջապէս Գիմպըլի այս գործարանը բացարձակապէս ըսելով աշխարհի ամենէն մեծ դաշնակի գործարանն է եւ նշանաւոր է իր նորանոր գիւտերով եւ բարեփոխմամբ որ մի քանի տարիէ ի վեր դաշնակը աւելի կատարեալ վիճակի մը հասուցած են եւ նորանոր մեքենայներ գործածելով եւ հնարելով աշխարհահռչակ եղած են։ Այս գործարանին մէջ գործածուած մեքենայք դեռ ուրիշ ոչ մէկ դաշնակի գործարանի մէջ կը գործածուին. իրենց յառաջդիմութեան բուն իսկ պատճառը այն է որ առաջին աստիճանի գեղեցիկ եւ մաքուր գործ պատրաստելով եւ շատ մեծ քանակութեամբ հրապարակ հանելով, կրցած են բոլոր մրցման առաջքը առնել եւ ամենակատարեալ ու ամենագեղեցիկ դաշնակ մը աժան գնով ծախել։

* * *

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (211)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՉԱՐԸ

—Ի՞նչ, կուզես որ...

—Առանց վարանելու հետապնդում սկսիլ...

—Պիքաւո՞ն ետեւէն...

—Պիքաւոն ետեւէն...

Միւֆլիէ ցցուած էր։ Արժանապատուութեամբ լի յամառութիւն մը կը ցուցունէր։

—Բայց վիզերնիս պիտի գալարէ... եթէ անցեալ անգամ անոր ձեռքէն պրծանք...

—Մեր խելացութեան շնորհիւն էր... լա՛ւ ուրեմն, այս անգամ ալ իմ հանճարս պիտի ազատէ մեզի։ Վերջապէս մարդ է Պիքաւո։

—Շատ ապահով չեմ։

Միւֆլիէ ցնցեց ուսերը։

—Կը վախնա՞ս, Կոնիկլօ։

—Անշուշտ... ոչ... բայց...

—Եւ չես ուզեր առաքինութեան ճամբուն մէջ մնալ։ Կը տեսնես, Կոնիկլօ, որ երազ մը ունեցայ։ Մարքիզին հետ, որ շատ բարի մարդ է, կուզէի մտերիմ ըլլալ... Կուզեմ որ անիկա ըսէ. Միւֆլիէ, դուն ճշմարիտ մարդ մըն ես... լաւ ուրեմն, շահելու է այս խօսքը։ Իրենց չկրցածը մենք պիտի ընենք։ Կը հասկնա՞ս։

Կոնիկլօ իր բազուկներուն մէջ նետուեցաւ։

—Միւֆլիէ՛, դուն մեծ մարդ ես։

—Չափազանց է, չափազանց է, ըսաւ Միւֆլիէ՝ համեստօրէն օրօրուելով։ Վերջապէս պիտի հետեւի՞ս ինծի...

—Աշխարհիս ծայրը։ Բայց քու գաղափա՞րդ ինչ է։

—Այցելուցիչ։

—Ըսէ տեսնեմ։

—Ճամբան կը պատմեմ։

—Կը փախչի՞նք։

—Հարկաւ։

—Ո՞ւրկից։

—Առաջին անգամուան պէս պատուհանէն... Ո՛ Միւֆլիէ, այսօր մի՛ մտածեր սիրոյ վրայ, քու հզօր ուղեղիդ մէջ որոճացող գաղափարները շատ բարձր են։

Խօսակցելով հանդերձ երկու բարեկամները հագուած էին։

Կոնիկլօ իր սովորական ճարտարութեամբը բացաւ պատուհանը։

Դուրս ելլելէ առաջ Միւֆլիէ ետին դարձաւ եւ ձեռքը դէպի ներս երկարած, սրունքը կոլացուցած.

—Ո՛վ դուն, ըսաւ խոշոր յուզեալ ձայնով մը, ո՛վ դուն, բնակարան ուր կուզէի աւարտել իմ օրերս, գիտցիր ուրեմն, ով ապարանքն իմ մտերիմ բարեկամիս, Միւֆլիէն մեռած կամ յաղթական պիտի տեսնաս միայն։

—Ինչպէս նաեւ Կոնիկլօն, աւարտեց Կոնիկլօ։

—Եւ հիմակ... Աստուած հետերնիս ըլլայ։

Պահ մը ետքը, բռնելով այն ճամբան որ արդէն ծանօթ էր իրենց, սկսան երթալ Սէնդ-Օնորէ փողոցին երկարութեամբը գտնուող դարաստանին պատին ետեւէն։

Հոն, Միւֆլիէ, յանկարծ դէպի Մատլէն դառնալով, սկսաւ արագաքայլ յառաջանալ։

Կոնիկլօ կը բանար իր ահագին կարկիններն ու ետ չէր մնար։

Ճամբան կը խօսակցէին։

—Ամեն բանէ առաջ, ըսաւ Կոնիկլօ, կուզե՞ս մէկ հարցումիս պատասխանել։

—Ինծի համամիտ չե՞ս...

—Լաւ. բան մը կայ սակայն որ կը զարմացունէ զիս. ինչո՞ւ գողի պէս կը փախչինք։

—Անխորհ բառեր մի արտասաներ, ընդմիջեց Միւֆլիէ։

—Ես կառնեմ։ Բայց ինծի կուգայ որ աւելի աղէկ կ'ըլլար եթէ գաղափարդ յայտնէիր մարքիզին...

—Սէ՛ոգ, ըրաւ Միւֆլիէ մատերը շաչեցնելով, չե՞ս գուշակեր թէ ինչ տեղի կունենար։ Այն քաջ մարդը պիտի ուզէր գալ ուր որ մենք կ'երթանք... իրեն գիտցած մարդիկը չեն անոնք։ Ես չեմ ուզեր այս բանը... Կը փափագիմ փոքր ազնուր տեղեկութիւն մը տանիլ անոր եւ ըսել՝ Ահա թէ ինչ կ'ընեն Միւֆլիէ եւ Կոնիկլօ։ Մարդս անձնապատուութիւն ունի։

—Միշտ իրաւունք ունիս...

—Գիտեմ։

—Հիմակ ո՞ւր կ'երթանք ուրեմն։

Միւֆլիէ իր ընկերոջ ականջին ծռեցաւ եւ մէկ քանի բառ փսփսաց, որք հաւանութեան մռլտուքով մը ընդունուեցան։

Եւ վազքը շարունակուեցաւ։

Պէտք է ըսել թէ մութը սաստիկ էր եւ թէ անակնկալ հանդիպումները շատ քիչ էին։

Այն ատեն Լուվրը շրջապատող զազիր տուներու կոյտին մէջ գծուծ գուբ մը կար որ 1806էն առաջ Բանիէ-Ֆլէօրի անունը կը կրէր։

Մոլութեան, ոճրի, թշուառութեան անօրինակ ապաստան մը։

Այս փողոցին պատմութիւնը կրնար չորս բառով զրուցուիլ. մարդասպանութիւն, գողութիւն, թշուառութիւն եւ ցոփութիւն։

Արդ, պէտք չէ զարմանալ եթէ ըսենք որ այս փողոցը կուղղուէին երկու նախկին Գայլերը։

Եւ, իրաւ, Միւֆլիէ քաջութեան պէտք ունէր մտնելու համար այդ որջերէն մէկուն մէջ ուր եթէ ճանչցուէին Պիքաւոյի մարդերէն, երկուքին ալ սուղի պիտի նստէր իրենց յանդգնութիւնը։

Չէ՞ն յիշեր Ռօշէ փողոցին մէջ իրենց պատահած դժբախտութիւնը։

Երբ Բալէ-Ռուայալի հրապարակն հասան, Շաթօ-տ'Օի յայտ ագին յիշատակարանին դիմացը մէկէնմէկ կեցան եւ քանի մը հը՛մ, հը՛մ արձակեցին։

—Մանաւանդ խոհեմ եղիր, մրմռաց Կոնիկլօ։

—Մտիկ ըրէ, յարեց միւսը ծանր ձայնով մը, մտածեցի... եւ սա բոլ ինքնիրենս... պէտք չէ որ մարքիզը վերջնական խզում մը կարծէ... եւ եթէ դժբախտութիւն պատահի երկուքնուս ալ, եթէ նորէն բռնուինք եւ նետուինք հում մուկերու ծակ մը, բան մը չպիտի իմանայ... եւ պիտի անիծէ մեր յիշատակը... ինչ որ դուն չես ուզեր։

—Օ՛հ, ոչ։

—Ես ալ չեմ ուզեր։ Ուստի պէտք է որ դժբախտութեան պարագայի մը մէջ միայն մէկերնիս բռնուինք, միւսը խոյս տայ եւ երթայ ամեն բան պատմել մարքիզին։

—Աղէկ, ըսաւ Կոնիկլօ։ Մինակ ես պիտի բռնուիմ։

—Ա՛հ, չէ, ես։

—Ամենեւի՛ն... ես մինակ քեզ ունիմ աշխարհի մէջ, Միւֆլիէ... Միւֆլիէս պէտք է ինծի... առանց անոր ես չեմ ապրիր։

Միւֆլիէ հազաց եւ թքաւ՝ իր յուզումը ծածկելու համար։

—Շատ աղէկ, ըսաւ դողդղացող ձայնով մը, բախտ պիտի ձգենք դրամով։

Կոնիկլօ փոքր քրքիջ մը արձակեց։

—Ինչո՞վ։ Մէկ կուտ չունինք։

—Հա՛, իրաւ... անանկ է նէ թրջած մատով... Ուշադրութիւն, մէկ մատս կը թրջեմ... մութին մէջ մէկը պիտի ընտրես... եթէ թրջածը բռնես դուն պիտի երթաս, եթէ չորը բռնես, ես պիտի երթամ... հա՞։

—Հա՛։

Եւ Կոնիկլօ դիպուածով բռնեց չոր մատը։

Ճշմարիտ է թէ Միւֆլիէ երկուքն ալ չէր թրջած։

—Հիմակ, ըսաւ, որոշուած է... գիտես ինչ պիտի ընեմ... քաջ Մալուանէն հոն առաջին յարկը կը բնակի... պատուհանը փողոցին վրայ է... ես Մալուանին կարծած եմ միշտ բարի ընկեր մը, որ չպիտի մատնէ մեզի... ասկից զատ, պիտի ջանամ առաքինութեան ճամբան խոթել զայն... վերջապէս դիւանագէտ պիտի ըլլամ... անկէ պիտի ջանամ իմանալ թէ ուր կը գտնուի Պիքօն... դուն վարը պիտի կենաս լրտեսելու։ Երբ հը՛մ, հը՛մ ընեմ, կրնաս վեր ելլել... եթէ ծուղակի մը մէջ իյնամ, պոռալու ժամանակ պիտի ունենամ... այն ատեն կծիկը կը դնես վազն ի վազը, եւ կ'ըսես մարքիզին. Սա խեղճ Միւֆլիէն անգամ մը ուզեց բարի գործ մը ընել, եւ մէջ խաղաց...։

—Մի՛ ըսեր ատանկ, Միւֆլիէ՛։

—Է՛հ, թրջած հաւ, մի՛ վախնար, տուր թաթդ, եւ յառա՜ջ...

Իրարու ձեռք սեղմեցին երկու մարտիկներու պէս։

Յետոյ, երկու մարդերը պատերուն տակէն սողալով Բիէռ–Լէսքօ փողոցն հասան։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 13/25 ԱՊՐԻԼ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԵԼԵՒՄՏԻՑ ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ ՎԻՃԱԿԱՑՈՅՑՆ ԵՒ ԱՆԿԷ ԵԼԱԾ ԴԱՍԵՐԸ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

Ելեւմտից Տեսչութեան Վիճակացոյցը զոր հրատարակեցինք Արեւելքի աւագ երկուշաբթի թիւով՝ շատ հրահանգիչ պաշտօնագիր մ՚է, միայն թէ թուանշաններու այն չոր ու ցամաք շարքէն ուղիղ հետեւութիւններ հանելու համար քիչ մը համբերութիւն պէտք է։ Այլ և այլ թիւեր իրարու քով բերելով, զարմանալի իրողութիւններ ի վեր կը հանուին երբեմն՝ 1873, 1883 և 1893 տարիներու մէջ Կ. Պոլսոյ Հայոց ամուսնութեան հաշւէն ընկերային եզրակացութիւններ հանելու համար մեր աչքէ դժուարութիւն մը կը տեսնենք, որ է բաղդատութեան եզրերուն սակաւութիւնը։ Մաղթելի էր որ Ելեւմտից Տեսչութիւնը քիչ մը նուազ ժլատ ըլլար, և աւելի մանրամասն ցուցակ մը հաղորդէր, աւելի շատ տարիներու վրայ բաժնուած։ Բայց առաքեալներուն պէս, «Ունիմք կերակուր և հանդերձս և այնու շատասցուք»։ Բաղդատութեան երեք եզր միայն ունենալով մեր աչքէ, կը կարծենք թէ իրաւունք ունինք հետեւեալ հնգեակ հետեւութիւնն հանելու։ —

Ա. — 1873 էն 1893, 20 տարւոյ միջոցին, գաւառացիներու ամուսնութիւնք աւելցած են Պոլսոյ մէջ, և բնիկ Պոլսեցիներու ամուսնութիւնք պակսած։

Բ. — Ամուսնացելոց մէջ թէեւ գաւառացի այրերն աւելցած են, բայց ամուսնացեալ գաւառացի կիներ նոյն համեմատութեամբ չեն աւելցած։ Գաւառներէն այնքան կին չի գար Կ. Պոլիս։ Պոլսեցիք գաւառացի օրիորդներու հետ չեն կարգուիր։ Բայց Պոլսուհեաց տրամադրելի առաւելութիւնը կը բաւէ նաև գաւառացիներուն որք հոս կը կարգուին, և ընտանիք կը կազմեն։

Գ. — Ամուսնութիւնք ժողովրդական դասակարգին մէջ կ՚աւելնան. իսկ միջին և բարեկեցիկ դասերուն մէջ կը պակսին զգալապէս։

Դ. — Ամուսնացելոց միջին տարիքը շրջանէ ի շրջան կը բարձրանայ։ Ամէնքն ալ սկսած են ուշ կարգուիլ, երիտասարդներն որպէս օրիորդները։

Ե. — Ամուսնացողներուն մէջ այրիներն աճեցուն թիւ կը կազմեն։ Այրիներն որք նորէն կը կարգուին՝ բաղդատական առաւելութիւն մը կը ցուցնեն թիւի։ Անոնք որ վարժուած են ամուսնութեան և ընտանեկան կեանքի, առանց ընտանիքի չեն ըլլար, և նորէն կը կարգուին։ Այնպէս որ, եթէ այրիներուն հաշիւը զատենք, նաև եթէ գաւառացիներուն հաշիւը զատենք, կը տեսնենք որ Պոլսեցի երիտասարդք և չափահասք 1893ին նուազ թուով կարգուած են քան 1873ին, — թէպէտ 1893ին 458 պսակ օրհնուած է ի Կ. Պոլիս և 1873ին միայն 423 պսակ։

Հիմա ցոյց տանք թէ թուանշաններու ինչպիսի բաղդատութեամբ կը յանգինք այս վիճակագրական եզրակացութեանց։—Պէտք է նախ հաստատենք այս եզրակացութիւններ, յառաջիկային քանի մ՚ընկերական խորհրդածութիւններու հիմ բռնելու համար սոյն այս վիճակագրական իրողութիւններ։

Ա. — Տարտամ գաղափար մը կար ամենուս մտքին մէջ թէ քառորդ դարէ մ՚ի վեր ամուսնութիւնք պակսած են Պոլսեցի երիտասարդաց և երիտասարդուհեաց մէջ։ Ելեւմտից Տեսչութեան պաշտօնական թուանշաններն առաջին հայեացքով այս վախը փարատել թուեցան. զի ցոյց տուին որ 1873ին 423 հարսնիք եղեր է, և թէպէտ 10 տարի ետքը 1883ին այս թիւ 357ի իջեր է, բայց 1893ին 458ի բարձրացած ըլլալով, ըսել է կորուստ չկայ։ — Բայց մօտէն քննելով այս թիւեր, կը տեսնենք թէ իրօք կորուստ կայ. զի 1873ի ամուսնացելոց մէջ կային 84 գաւառացի այր և 30 գաւառացի կին, մինչ 1893ի ամուսնացելոց մէջ կան 145 գաւառացի այր և 48 գաւառացի կին։—1873ի ամուսնացելոց մէջ կան 60 այրի մարդիկ և 18 այրի կանայք. իսկ 1893ի ամուսնացելոց մէջ կան 82 այրի մարդիկ և 51 այրի կանայք։ Եթէ գաւառացիներու և այրիներու հաշիւն հանենք ընդհանուր գումարէն, կը տեսնենք որ 1873ին կարգուեր են 279 Պոլսեցի երիտասարդներ և չափահասներ. իսկ 1893ին այս թիւ իջեր է 227ի։ Դարձեալ, 1873ին կարգուեր են 345 Պոլսուհիներ (կոյս), և այս թիւ ալ 1893ին իջեր է 309ի։ —Ապա ուրեմն, բուն Պոլսեցիներուն մէջ, և մանաւանդ այն Պոլսեցիներու մէջ որք առաջին անգամ կ՚ամուսնանան, քսան տարիէ ի վեր պակսած են ամուսնութիւնք, և սխալ չէր այն տարտամ ըմբռնումն որուն կ՚ակնարկէինք վերեւ։

Արդէն, ծնունդներու և մահերու հաշիւէն վաւերական կերպիւ տեսանք որ բուն իսկ Պոլսեցիներու մէջ ծնունդները մահերէն աւելի են, և հիմակ ալ հաստատ կերպիւ կը տեսնենք թէ ամուսնութիւնք եւս պակսած են բուն Պոլսեցիներուն մէջ։ Գաւառացիներուն Կ. Պոլիս գալով և հոս ընտանիք կազմելով հաստատուելովը, Պոլսահայ հասարակութիւնը տակաւին կարող կ՚ըլլայ իւր թիւը պահել, բայց մինչեւ մէկ աստիճան միայն. զի նոյն իսկ պոլսեբնակ գաւառացի ընտանիքներուն հաշիւը խառնելով Պոլսեցի ընտանիքներու հաշւոյն հետ, դարձեալ կը տեսնենք թէ ամեն տարւոյ ծնունդներն հեռի են մահերն հաւասարակշռելէ։

Բ. — 1873ին 84 գաւառացի այրեր կարգուեր են Կ. Պոլսոյ մէջ, և 1893ին՝ 145 գաւառացի։ Բայց 1873ին Կ. Պոլսոյ մէջ 30 գաւառացի կիներ միայն կարգուած են և 1893ին 48։ Գաւառացի կիները գաւառացի այրերուն տալով, կը գտնենք թէ տակաւին 1873ին 54 գաւառացի այրեր կարգուեր են Պոլսուհեաց հետ. 1893ին ալ 97 գաւառացիք իրենց ընտանեկան օրինաւոր երջանկութիւնը գտեր են Պոլսուհեաց քով։ Պոլսեցի երիտասարդներն որք Պոլսեցի օրիորդներուն չհաւնելով կ՚ըլլան, գաւառացի աղջիկներուն հետ չեն կարգուիր, կամ այնքան քիչ որ հաշւոյն մէջ մտնալու գլուխ մը չի կազմեր։ Բարեբախտաբար, Պոլսոյ աղջիկունք աւելի շնորհք կը գտնեն գաւառացիներուն քով։ Գաւառացի և Պոլսեցի տարրերուն այսպէս իրարու խառնուելէն օգուտ միայն կրնայ ծագիլ. զի կ՚ենթադրենք թէ գաւառացին որ Պոլսոյ մէջ այլ և այլ կերպերով իւր մարմինն ու հոգին չէ փճացուցած և օրինաւոր ամուսնութիւն կը կնքէ, կենսական ոյժ մը կը բերէ Պոլսեցիին, որպէս Պոլսեցի աղջիկը կրնայ քիչ մը աւելի նուրբ բարեկրթութիւն մտցնել գաւառացի ընտանիքին մէջ, մանաւանդ եթէ քիչ շատ առողջ ու դպրոցական կրթութեամբ բարւոքուած մէկն ըլլայ ինքն ալ։—Իսկ գաւառացիներուն Կ. Պոլիս դիմելուն գալով, զոր անշուշտ շատեր իբրեւ չարիք մատնանիշ պիտի ընեն, դժբախտաբար այս այնպիսի երեւոյթ մ՚է որ ամեն ազգի մէջ կը տեսնուի։ Գաւառացի ցեղերն Հայոցմէ աւելի մեծ թուով կը [illegible] Կ. Պոլիս, ուր Հայք առաւելապէս կը [illegible]։

Գ. — Թէեւ 1873ին 423 և 1893ին 458 ամուսնութիւնք առաջին տեսութեամբ մխիթարական թիւեր կ՚երեւին, բայց տեսակէտ մ՚եւս կայ որով եթէ նայինք այս թիւերու վրայ, պիտի հաստատենք թէ ո՛րքան հեռի են մխիթարական ըլլալէ. զի 1873 տարին 1893 տարիէն թէեւ 20 տարի միայն առաջ է, այսինքն՝ ո՛չ իսկ սերունդի մը ժամանակ ամբողջ, բայց 1873ին ամուսնութիւնք աւելի բնաւոր կամ հաւասար կերպիւ բաժնուած են հայ ժողովրդեան ամեն դասերուն մէջ քան 1893ին։ Քսան տարւոյ միջոցին, ամուսնութիւնք զգալի կերպիւ պակսած են բարեկեցիկ և միջին կամ էսնաֆ դասերուն մէջ, և աւելցած են աղքատիկ դասերուն մէջ. կամ, որ նոյն է, նախորդ էսնաֆ դասակարգը, քսան տարւոյ միջոցին, աղքատութեան վիճակին իջած է։ Զայս ստուգելու միջոցն են Պատրիարքարանին եղած վճարումները նշանատուութեանց առթիւ։ 1873ին 505 նշանատուութեանց 16ը միայն ձրի եղած են. մինչ 1893ին 503 նշանատուութեանց 158ը ձրի են. այսինքն՝ նշանատուութեանց թիւը գրեթէ նոյն մնալով հանդերձ, ձրիներուն թիւը տասնապատկած է։ Ինչ սոսկալի անկում, անո՛նց համար որք գիտեն թէ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնն ո՛ր աստիճան կը դժկամակի ձրի նշանատուութեան համակերպելու. զի այն պաշտօնէութիւն կը խորհի, — և մինչեւ մէկ աստիճան իրաւամբ կը խորհի, — որ ամուսնութեան առթիւ դէթ 50 ղրուշ Պատրիարքարանի և Հիւանդանոցի սնտուկին նուիրել չուզող ժողովրդական դասակարգն անշուշտ անոր քանի մը պատիկ պիտի զոհէ աւելորդ օգնականութիւններու՝ հարսնիքի առթիւ։ —Ձրիներէն կարգ մը վեր են 50 ղրուշ վճարողներն։ Ասոնց թիւն 1873ին 373 էր, որ 1893ին իջած է 290ի, 1883ին 307 ըլլալէ ետքը։ 80 ղրուշ վճարողները 49էն իջած են 28ի. 100 վճարողներն ալ 39էն 17ի, 1883ին 20 ըլլալէն ետքը. 150 վճարողները 11էն 3ի իջած են, 300 վճարողներն ութէն երկուքի, մինչեւ որ 1,500 և 1,000 ղրուշ վճարող երկու կարգերու մէկ մէկ անզուգական ներկայացուցիչք իրենց բացարձակ չգոյութեամբ կը փայլին 1893ին։ Հետեւապէս, ամուսնական հասոյթը քսան տարուան մէջ գրեթէ կէս առ կէս պակսած կը գտնենք։ — Թէ՛ այն կերպիւ մեկնենք որ Կ. Պոլսոյ էսնաֆ դասակարգն ամենամեծ մասամբ աղքատացած է, և թէ ա՛յն կերպիւ մեկնենք որ Կ. Պոլսոյ հայ ժողովրդեան մէջ ամուսնութիւնք ամենէն աղքատ դասերուն մէջ կը շարունակեն, և միւս դասերէն մեծապէս պակսած են,—ինչպէս ալ մեկնենք,—պէտք է հաստատենք, ցաւօք հաստատենք, թէ Ելեւմտից Տեսչութեան հաղորդած թուանշանք յոյժ անմխիթարական են։

(Մնացեալը Առաջիկայ Ուրբաթի Թիւով) Բ. Ք.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Թէեւ Պ. Սբիւլլէր «Նոր ոգի» մը հռչակեց՝ եկեղեցւոյ և կղերի հետ վարուելու կերպին նկատմամբ, բայց ինք և պաշտօնակիցք կ՚ուզեն ցուցնել թէ օրէնքներն՝ ինչ որ են՝ ճշդիւ յարգել պիտի տան կղերին։ Ուստի, Նախարարաց խորհրդոյ որոշմամբ, Լիոնի արքեպիսկոպոսին թոշակը կարեցաւ. որովհետեւ, հովուական մը ղրկելով իւր հօտին, պատուիրած էր չգործադրել 1893 մարտ 27ի ծանուցեալ անօրինութիւնն, որ եկեղեցական (կամ թաղական) խորհուրդներուն հաշիւներուն կառավարական իշխանութեանց կողմէ վերաքննութիւնը կը հրամայէր։ Որովհետեւ այս խորհուրդք, երբ բաց ունենան, իրաւունք ունին տեղական հանրային հաստատութիւններէն նպաստ ընդունելու, կառավարութիւնը կ՚ըսէր թէ տեղական իշխանութիւնք իրաւունք պէտք է ստանան պարբերաբար անոնցմէ հաշիւ ընդունելու, տեսնելու համար թէ իրաւացի պատճառ կա՞յ բաց ունենալու։ Կղերն, ըստ որում եկեղեցիներու մատակարարութիւնն ինքնօրէն է, դիտողութիւն ըրած էր, և նոյն իսկ հանրապետական չափաւոր թերթեր ըսած էին թէ, տրուած հանրային նպաստներուն անկարեւորութիւնը տեսնելով, տեղի չկար այսպիսի միջամտութեամբ կղերական զգայումները դառնացնելու։ Ինչ և է, շատ մը եպիսկոպոսներ և ընդամենը 1,160 եկեղեցական խորհուրդներ դիտողութիւն մատուցին։ Ծխամբիտ խնդրոյ մը կերպարան առած է գործն, և իւր իշխանութիւնն ի գործ դնելով Ֆրանսայի արքեպիսկոպոսաց ամենէն կարեւորին վրայ, (զի Լիոնի արքեպիսկոպոսը «Գաղղիոյ Գահերէց» եկեղեցական տիտղոսը կը կրէ,) կառավարութիւնն ըսել ուզեց թէ որչափ ալ հաշտ քաղաքականութեան մ՚ուզէ հետեւիլ կղերին նկատմամբ, բայց օրէնքները պէտք է գործադրուին՝ անգամ մը քուէարկուելէ ետքը, մինչեւ որ նորէն փոխուին։

ՓԱՐԻԶ ՔԱՂԱՔԻՆ նոր փոխառութիւնն, որոյ պայմաններն արդէն ծանուցինք, բազում անգամներ ստորագրուեր է։ (Ֆիգարօ կ՚ըսէ մինչեւ 85 անգամ։) Մինչեւ չորս հատ ստորագրողներուն ամբողջ պիտի տրուի, աւելի ստորագրողներէն պիտի զեղչուի, որպէս զի ըստ կարի համեստ դասակարգին մէջ ցրուած մնայ նոր արժեթուղթն, և շահադիտութեան գործիք չըլլայ։

ՍԸՐ ԷՏՈՒՕՐՏ ՈՒՕԹԻՆ անցեալ շաբթուն մեռաւ 73 տարեկան։ Շատ անգամ խօսած ենք այս գործունեայ մարդուն վրայ, Մանշի ծովուն տակէն թունէլ բանալու ծրագրին առթիւ, որոյ վաստակողն և անվհատ հեղինակն էր։ Անգլիոյ մէջ «Երկաթուղիներու Արքայ» տիտղոսը կը կրէր, երկաթուղեաց ամենէն ընդարձակ գծերու տնօրէնութիւնն իւր ձեռքն ունենալուն համար։ Ոչ միայն Անգլիոյ այլ և Քանատայի մէջ երկաթուղիներ, ջրանցներ շինելու, ստորանաւական և ճարտարագործական ընկերութիւններ կազմելու մեծ յաջողակութիւն ունէր, և Երեսփ. Ժողովոյ մէջ կարեւոր դեր մը կը կատարէր այս տեսակ գործոց նկատմամբ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՃԱՐՈՆ. — Ճարոնի Միքատոյին (կայսեր) և կայսրուհւոյն 25 ամեակին առթիւ Գերմանիոյ կայսրն ու կայսրուհին Պերլինի յախճապակեաց արքայական գործարանէն ելած զոյգ մ՚ընտիր անօթներ նուէր ղրկեցին, իրենց գլխանշաններով ու կենդանագրերով զանոնք զարդարել տալէն ետքը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ. —Տքթ. Վէքէրլէ, Հունգարիոյ Նախարարապետը, խօսելով Հունգարիոյ թագաւորութեան հաստատման հազարամեակի հանդէսին վրայ, որ 1896ին պիտի կատարի, ի մէջ այլոց շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, որ կարգադիր յանձնախմբին տրամադրութեան ներքեւ դրած է ի Կ. Պոլիս կայսերական գանձարանին մէջ գտնուող հունգարական գեղարուեստի թանկագին առարկայներ։ Այս յիշատակութիւն ժողովականաց կողմէ «Կեցցէ»ներով ընդունուեցաւ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. —Պօկատոնովիչ ռուս զօրավար ժողովրդական գրքոյկ մը հրատարակեց պատկերազարդ, զոր ձրիապէս բաշխել կուտայ։ Կը պատմէ Աւէլան ծովակալի նաւախմբին այցելութիւնն ի Թուլոն, ռուս սպայից գտած ընդունելութիւնն ի Փարիզ և այլուր, և այս դէպքին մեծ նշանակութիւնը։ Նոյն գրքոյկ ֆրանսերէն եւս թարգմանելով Ֆրանսա պիտի ղրկուի, ձրիապէս բաշխուելու համար ժողովրդեան մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Պերլինեան մամուլը ճիգեր կ՚ընէ համոզելու համար իւր ընթերցողներ թէ Ռուսիոյ ապագայ կայսեր գերման իշխանուհւոյ մը հետ ամուսնութիւնը քաղաքական նշանակութենէ զուրկ է։ — Բայց աւելորդ չե՞ն այս ճիգեր։ Ո՛չ ապաքէն ինչ որ Ռուսիա կ՚ընէ Գերմանիոյ հետ՝ քաղաքական նշանակութենէ զուրկ է։ Այն բաներ միայն նշանակալից են քաղաքական տեսութեամբ զորս Ռուսիա Ֆրանսայի հետ կ՚ընէ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ. —Ֆրանսայի մէջ օրուան մեծ խնդիրն է ելմտական նախարար Պ. Պիւռտոյի առաջարկն, որով, առաջին անգամ ըլլալով, նոր ելմտացոյցին մէջ մէկ ու կէս միլիոն ֆր. նշանակուած է, իբրեւ կառավարական նպաստ այն գործաւորական խնայողութեան ընկերութեանց սնտուկներուն համար, որոց նպատակն է հանգստեան թոշակ յատկացնել գործելու անկարող տարիքի և վիճակի եկած գործաւորներուն։ Պ. Պիւռտօ սահմանած է որ պետական սնտուկէն տրուելիք նպաստէն մեծագոյն բաժին ունենայ այն գործաւորն որ աւելի երկար ժամանակ անդամակից եղած է յիշեալ գործաւորական խնայողական ընկերութեանց, որ աւելի երկար ժամանակ աշխատած է, և աւելի մեծ բաժին վճարած է։ Այս կերպիւ, կառավարական նպաստը քաջալերութիւն պիտի ըլլայ գործաւորներուն՝ ըստ կարի կանուխէն անդամակցելու գործաւորական խնայողական ընկերակցութեան, իրենց գործելու կարող վիճակին մէջ ըստ կարի մեծկակ գումար մը վճարելու իբրեւ բաժնեգին, այսինքն՝ ըստ կարի կանոնաւոր կեանք մը վարելու, որոյ փոխարէն իրենց ծերութեան և անկարութեան ժամանակն ապահովեալ պիտի զգան թէ յիշեալ ընկերակցութեանց կողմէ և թէ Պետութեան կողմէ իրենց ստանալիք հանգստեան թոշակով։ Իսկ այն գործաւորք որք այնպիսի ընկերակցութեան մը չեն անդամակցած, այսինքն՝ իրենք բան մը չեն ըրած իրենց լաւ օրերուն մէջ իրենց ապագայն ապահովելու համար, իրաւունք պիտի չունենան կառավարական նպաստէն օգտուելու։ Պ. Պիւռտոյի այս ծրագիրն ընդհանուր գովեստի կ՚արժանանայ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ ԱՆԳԼԻՈՅ. — Սըր Ուիլեըմ Հարքուրդ անցեալ տարւոյ հաշուեկշիռը ներկայելով Խորհրդարանին, ծանուցած էր թէ անցեալ տարի երկրին հանրային պարտքէն 6,574,000 ոսկի գլխամաս վճարուած է։ Այս զեղչն ալ հաշուի դնելով, Անգլիոյ հանրային պարտքին արդի քանակութիւնն է հետեւեալը.

	Անգլ. ոսկի
1884 Ապրիլ 1ին	717,568,000
10 տարիէ ի վեր վճարուած	55,711,000
1894 Ապրիլ 1ին մնացեալ	661,857,000

Ուրեմն, տասն տարիէ ի վեր, Անգլիա տարեկան $5\frac{1}{2}$ միլիոն ոսկի հատուցած է իւր պարտուց մայր-գումարէն փոխարէն։ Ներկայ ելմտական տարւոյն մէջ ալ $4\frac{1}{2}$ միլիոն ոսկի պիտի վճարէ։

ԱԳԱՐԱԿԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐՆ. — Իռլանտայի մէջ կարգ մը վարձակալներուն իրենց բանեցուցած արտերէն արտաքսուիլն, որովհետեւ որոշեալ վարձքերը չէին վճարեր, տնտեսական ծանր խնդիրներէն մին եղած էր որով կը զբաղէր Անգլիա։ Իռլանտայի նախարար Պ. Ճոն Մորլիի ծրագիրն, որ արդէն ծանուցուեցաւ, մանրամասնապատ կարգադրութիւն մ՚է այս խնդրոյ, և թէպէտ իռլանտական մեծամասնութիւնը գոհ է, բայց փոքրամասնութիւնն աւելին կը խնդրէ, իսկ պահպանողականք և միութենականք կը հակառակին բացարձակ։ Ըստ ծրագրին, երեք իրաւարարներէ նոր ատեան մը պիտի կազմուի։ (Իռլանտայի մէջ արդէն ուրիշ երկու իրաւարար մարմիններ կան բացարձակ իշխանութեամբ, մին հողային դատերը լսելու, միւսն արտերու, ագարակներու և տուներու վարձքերն որոշելու համար։) Նոր ատեանը պիտի կրնայ արտօնել արտաքսուած վարձակալներն որ իրենց արտերը վերադառնան, մտիկ ընելէ ետքն երկու կողմն։ Հողատէրն եթէ չուզէ գործ ունենալ իւր վտարած վարձակալին հետ, կրնայ պարտաւորել զնա որ հողը կամ տունը գնէ։ Բայց հողատէրք չեն կրնար պարտաւորուիլ իրենց կալուածը ծախելու։ Եթէ արտաքսուողին տեղը բռնած վարձակալը չուզէ ելնել, անոր հատուցում մը պիտի ըլլայ, գումարի կէսն անոր տեղը բռնել ուզողին կողմէ, կէսը Պետութեան կողմէ վճարուելով։ Եթէ հողատէրն ընդունի իւր առաջին վարձակալ, սա պարտի անվճար վարձքերն հատուցանել, բայց երկու տարեկան միայն, որոյ կէսը պետական սնտուկէ մը պիտի տրուի։ Վարձքն առաջուան պէս պիտի ըլլայ, մինչեւ որ ատեանը նոր վարձք մը որոշէ տեղւոյն։ Մինչեւ 50 ոսկւոյ տարեկան գումար պիտի կրնայ տրուիլ պետական սնտուկէն՝ իւրաքանչիւր գիւղային կամ ագարակային բնակութեան նորոգման համար նոր վարձակալին կողմէ։ 100,000 ոսկւոյ վարկ մը բացուած է, Իռլանտայի նախկին պետական անկլիքան եկեղեցւոյ եկամուտներէն, որք հանրային նպատակներու յատկացուած են։

ՍՊԱՆԻԱ զգուշական խիստ միջոցներ ի գործ կը դնէ Փորթուկալի դէմ, ուստից իբրեւ «քոլէրին» ծանուցուած հիւանդութենէ շատ մարդիկ կը մեռնին քանի մը շաբթէ ի վեր։ Մասնագէտ բժիշկ մը Մատրիտէ պաշտօնապէս ղրկուեցաւ Լիզպոն, հիւանդութեան ճիշդ բնութիւնն որոշելու։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 23 Ապրիլ. — Երէկ, Ժանն տ՚Արքի Երանելեաց դասը գրուելուն առթիւ, կրօնային մեծ պաշտօն կատարեցաւ Նոդր-Տամի մայր-եկեղեցւոյն մէջ։ Կը նախագահէր Փարիզի կարտինալ արքեպիսկոպոսն։ Հազարաւոր ներկայից մէջ կային նաև Օրլէանու գերդաստանին անդամները, Պապական նուիրակն, Աւստրիոյ և Ռուսիոյ դեսպաններն և Փարիզի զինուորական կառավարիչ Սօսիէ զօրավար, պատերազմական նախարար Մէրսիէ զօրավար և Ծերակոյտի անդամք ոմանք։

—Փարիզ քաղաքին փոխառութիւնն 70 անգամ ստորագրեցաւ դրամատանց կողմէ և 14 անգամ ալ հասարակութեան կողմէ։

—Պատերազմական նախարարը օրինագիծ մը մատոյց, յատկապէս Սահարայի համար զօրաբաժնի մը կազմութեան համար։

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Վիլհէլմ կայսեր եղբայրն ամրան սկիզբը պիտի այցելէ Ռուսիոյ կայսերական գերդաստանին ի Փեթերսպուրկ և Կաչինա, և տասն օր պիտի կենայ։

—Հին փոխառութիւններ փոփոխելու համար հանուելիք նոր փոխառութիւնն է 750 միլիոն։ Համման գին՝ 92 կամ 93։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 13 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ¼
3 » Փարիզի »		22 90

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏ

Խոէյ իսկիոյ զոց. [Միաց. Գ. Սէրի]	»	26
Թիրայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	26
Կէս օրին		26
Թանզիմաթի Օսմանեան [illegible]		— —
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Թիւն Սէրի		58 50
Բ.	»	37
Գ.	»	27 30

ԲԱԺՆԵԹՂԹՔ

Օսմ. Պանքայ	Անգլ. Իր.	— —
Քրէտի Ֆոնսիեր	»	7 20
Պանք տը Քօնս	»	3 05
Օսմ. Շամէ և փալէօր	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	19 08
Թրամուէյ	» »	575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	310
Րումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 25
Բաժնեթղթ. Լաւրիօնի		39

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Մարք (Գերմանական ոսկի)	»	107 10
Իմբէրիալ	»	90
Քրիմիք	»	51 15
Իուզլ Թէքաղրամ	»	8 52
Մեծ. արծաթ [տարր.]	»	108 04
Մանր արծաթ	»	103
Մէճիտիէ	»	96
Թափիլ	»	5
Տակոս Ղալաթիոյ Սակարանի		— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 24 Ապրիլ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 77
» » Նոր 3½ %	107 17
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	23 60
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	467 50
Օսմանեան Երկաթուղի	110 12
» Րէժիի բաժնեթուղթք	436 87
Պանք Օթօման	631 56
Քրէտի Լիոնէ	743 75
Իտալական Ռանթ 5 %	77 25
Եգիպտական միացեալ	523 12
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 220
Ծամանիւլ Օսմանեան քոնսոլիտէ)	433 12

ԼՈՆՏՌ, 24 Ապրիլ

Անգլ. քոնսոլիտէ	100 25
Օսմ. » Սէրի Դ.	23 43
» » » Ա.	59 50
» » » Բ.	36 75
» » » Գ.	24 62
Օսմ. փոխառութիւն 1871	101 50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	102 25
Պանք Օթօման	15 18
Այտընի երկաթուղի	13
Գասապայի երկաթուղի	16 50
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	103 75
» առանձ. (բրիվիլէժի) 1890	—
Տօմանիոյ (փոխառ. Ռոչիլտ)	105 25
Հելլենական 5 %	32
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 336

ՎԻԷՆՆԱ, 24 Ապրիլ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 25
» Փարիզի »	49 60
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	219
» Երկաթուղի	53 30

ՊԷՐԼԻՆ, 24 Ապրիլ

Օսմանեան Երկաթուղի	103 50
Օսմ. Րէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 355
Փարիզի »	81

Մելիքեան, Մավեան, Սպեան, Ֆէրրուհեան, Զամաչրճեան և Պաղտատլեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն թէ՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԷՖՏԻԿ Ց. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ի Տէր հանգեաւ այս առաւօտ իւր բնակարանին մէջ, ի Բերա։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղն առաւօտ, (հինգշաբթի) ժամ 5ին (Ը. Թ.), ի Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոջ Բերայի։

Բերա, 13 Ապրիլ 94

Մասնաւոր մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի իբր այն նկատել ներկայս։

Ա Զ Դ

Գաւառական քաղաքի մը համար առաջին դասատու մը կ՚ուզուի։ Ամսական գոհացուցիչ։ Դիմել Միացեալ Ընկերութեանց դրասենեակը։ 1032 1—3

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալները ծանուցուեցաւ թէ Կալկաթայի մէջ Բէյզեան Մանուկ անուն ազգային մը որ բնիկ Ենիգաբուցի է, մէկ քանի տարիներ առաջ մեռնելով մեծաքանակ գումար մը թողած է տեղւոյն դրամատունը եւ թէ տեղւոյն կառավարութիւնը հրաւիրած է անոր ժառանգորդ եղողներն որ վաւերական պաշտօնագրեր ի ձեռին ներկայանան ժառանգութեան տիրանալու համար։

Արդ, քանի աւելի երկու սեռերէ անձեր խնդրագրով մը Պատրիարքարան դիմած եւ յայտարարելով որ իրենք Բէյզեանի ժառանգորդներն են, ինչ որ կարող են վաւերական կերպով հաստատել, խնդրած են յանձնել իրենց հարկ եղած պաշտօնական վկայագրերը։ Այդ խնդրագիր յանձնուած է Տնտեսական Խորհուրդին։

ԲԱԼՈՒԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատահական թղթակից մը կը հաղորդէ մեզ թէ Բալուի գիւղերէն քահանայական ընծայացուներ Եղեսիա կուղեւորին Գեր. առաջնորդէն ձեռնադրուելու համար. ասոնք տեղւոյն կրօնական ժողովոյ քննութեան բովէն անցած չեն սակայն և մեծ մասամբ իրենց կոչուելիք հոգեւոր պաշտօնին համապատասխան հմտութիւն չունին եղեր։

Բալուի Հապապ գիւղը, որ կը բաղկանայ երկու հարիւր տունէ, ընծայացու մը ձեռնադրութեան պատճառաւ կուսակցական վէճեր ունեցեր է։ Առաջնորդը, Տ. Սարգիս վարդապետ որուն դիմում եղած էր, «ելից հնարը գտեր է պատասխանելով թէ «ես այս ընծայացուն քաղաքիս Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն վրայ ձեռնադրել պիտի տամ», ու վկայական յանձնելով ղրկեր է Եղեսիա։

Մարտ 18ին ձեռնարկուեր է Բալուի գաւառական ժողովոյ վերակազմութեան։ Քուէարկութեան մասնակցեր են 154 ընտրողք, սակայն քուէհամար չէ կատարուեր, «օրը տարաժամ ըլլալուն» պատճառաւ ու քուէտուփը կնքուեր է առաջնորդին կողմէ, յաջորդ օրը բացուելու պայմանով։ Բայց այս գործողութիւնը երեք չորս օր յետաձգելէ ետք, Տ. Սարգիս վարդապետ առտու մը իր ձին հեծնելով վանք կ՚երթայ որ երեք ժամ հեռու է քաղաքէն։ Մեր ստացած նամակին ուղարկուած պահուն (մարտ 21) ո՛չ կնքեալ տուփը բացուած էր և ո՛չ ալ առաջնորդը իր տեղը վերադարձած։

ԶԱՏԿԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Զատկի այցելութիւններէ ազատ մնալու համար հետեւեալ գումարները ղրկուած են Խմբագրութեանս, Ազգ. Հիւանդանոցին յանձնելու համար.

Տիգրան էֆ. Պարակէօզեան 1 քառորդ ոսկի
Թագւոր » » 1 » »
Միհրան » Կ. » 1 » »

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Կ՚իւլամպէր գաւառակին (Մուսուլ) գայմագամ և ճաֆ Աշիրէթի ցեղապետ Օսման պէյի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Հալէպի նահանգին տուրքերու տնօրէն Բէշիր պէյի։

Րապիա աստիճան՝ Ատաբազարի թաղապետութեան նախագահ Ստեփան էֆէնտիի։

Խամիսէի աստիճան՝ Սեբաստիոյ վերաքննիչ ատենի անդամներէն Ստեփան էֆէնտիի և Նախնական ատենի անդամներէն Օհան էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Կէյվէի Րէժիի տնօրէն Մայեր էֆէնտիի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ. —(Պաշտօնական Ցուցում) Ապրիլ 11ի երկուշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ ապրիլ 12ի երեքշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ դէպք չէ պատահած։ Առաջուան բռնուածներէն մին մեռած է, որ է Ունգարանի մէջ Իլէնի Տրաքօվա։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Սեբաստիոյ մէջ ապրիլ 10էն 11, քոլերայէ երեսուն եօթը դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն [illegible] մահ։

—Միւրէֆթէի Միլան գիւղին մէջ ապրիլ 10ին քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան Նախարար Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Հելլենական դեսպան Պ. Մավրոքորտաթօ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնն արտօնութիւն տուեր է բանակցութեան սկսիլ Ռօչիլտներուն հետ, 1854ի և 1871ի օսմ. փոխառութեանց տոկոսներուն զեղչման ու միացման համար։

☞ ԱՅՏԸՆԻ կուսակալը տեղեկագիր մը մատուցած է Բ. Դրան, յայտնելով թէ Այա-Սուլուքի ծխախոտ մշակողները մեծապէս կը վնասուին որովհետեւ Րէժին չուզեր ընդունիլ այդ ծխախոտը, առողջութեան վնասակար նկատելով: Կուսակալը կը խնդրէ որ միջոցներ ձեռք առնուին այդ գիւղացւոց գանգատներուն գոհացում տրուելու համար. կատարուած տարրալուծումներէն կ'երեւի եղեր որ յիշեալ ծխախոտը առողջութեան վնասող ո՛ր և է նիւթ չի պարունակեր: Հետեւաբար հրամայուած է ելմտական Նախարարութեան՝ յանձնարարել Րէժիին որ չի պնդէ իր մերժմանը վրայ:

ԾՈՎԱՅԻՆ գործոց նախարար Վսեմ. Հասան փաշա անցեալ շաբաթ օր՝ ընկերակցութեամբ ծովային բարձրաստիճան սպայից՝ Թէրսանէի մէջ ի նորոյ կառուցեալ ձիւթի գործարանին բացումը կատարեց: Թէրսանէի առաջին խմամբ բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին: Վսեմ. Հասան փաշա այցելեց նաև Թէրսանէի միւս գործարանները:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղի այն շրջանաւարտք, որք գաւառաց մէջ թաղապետական բժշկի պաշտօն կը վարեն, յետ այսորիկ ըստ կայսերական հրամանի՝ կառավարական միւս պաշտօնէից նման իրենց կենսագրութիւնները պիտի ղրկեն վիճակագրութեան յանձնաժողովին որպէս զի աստիճան և պատուանշան շնորհուելու ատեն երբ վիճակագրութեանց արձանագրութիւններու դիմուի, դժուարութիւնք չծագին:

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ.—Բարիզէն Թուռնիէի հեռագիր մը յոյս կը յայտնէ թէ Օսմ. կայս. Պանքայի բաժնեթուղթերուն գինը պիտի բարձրանայ այս օրերս, այդ հաստատութեան կողմէ կատարելի կարեւոր գործողութեանց պատճառաւ:

—Թէև Սըր Էտկար Վինսընթ այսօր մայրաքաղաքս կը սպասուէր, բայց նոր տեղեկութեանց նայելով՝ Պանքայի ընդհ. տնօրէնը տակաւին Բարիզ կը գտնուի:

«ՄՈՒՏԱՆԻԱ» ՇՈԳԵՆԱՒԸ.—Նիկոմիդիոյ նաւարանին մէջ Մ--դ--նի- անուն շոգենաւ մը շինուելով ծով իջուցուած էր: Սոյն նաւային հանդէսը ներկայացնող լուսանկարը մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին, որ Իւր բարձր գոհունակութիւնն յայտնած և հրամայած է այդ շոգենաւը Պոլսոյ նաւահանգիստը բերել և անոր տեղ ուրիշ շոգենաւի մը շինութեան ձեռնարկել: Կայս. Իրատէին համաձայն, Մ--դ--նի- շոգենաւը Պոլսոյ նաւահանգիստը բերուած է:

ՉԱՄԻՉՆԵՐԷ պատրաստուած տեղական ալքօլներու համար երեկի Ս--դ-ն ծանուցած էր թէ մաքսատուրքէ զերծ պիտի մնան: Նոյն թերթն իր այս առուր թուով կը յայտարարէ թէ այս տեղեկութիւն սուտ չէ:

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը խնդրած է Դատական Նախարարութենէն որ թեթեւ յանցանքներու և պարտքի համար բանտարկեալ յոյները Զատկի առթիւ առժամաբար ազատ արձակուին երաշխաւորութեամբ:

—Յունաց Պատրիարքարանի փոխանորդը յառաջիկայ շաբաթ օր կեդրոնական բանտը պիտի երթայ և Զատկի առթիւ դրամական պարգեւներ պիտի բաշխէ յոյն բանտարկելոց:

ՐԷԺԻՆ.—Օսմ. ծխախոտի Րէժիի իրաւագէտ խորհրդական հանգուցեալ Քալիպտի պէյին պիտի յաջորդէ նոյն վարչութեան Պոլսոյ ճիւղին տնօրէն Ասըմ պէյ, և այս վերջնոյն պիտի յաջորդէ Պրուսայի տնօրէն Թեվֆիք պէյ: Պրուսայի ճիւղին տնօրէն պիտի կարգուի Սելանիկի ճիւղին տնօրէն Պ. Մարշալ:

Նախկին գնդապետ Պ. Թիւրնէյսըն որ Րէժիի Հուտէյտայի գործակալ կարգուած է, 500 անգլ. ոսկի տարեթոշակով, մայրաքաղաքս հասած է:

ԿԱՇՄԱՐԱՐ Արթին էֆ. Թորոսեան՝ իր արհեստին մէջ զգալի յառաջդիմութիւններ ըրած ու եւրոպական արտադրութեանց նման գործեր պատրաստել սկսած է:

Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Արթին էֆէնտիի այդ աշխատութիւնը, բարեհաճած է արտօնել զինք որ իւր խանութին վրայ ի Պոլիս Համիտիյէ Թիւրպէին կից՝ զետեղէ կայս. Թուղրան: Հայ արհեստաւորի մը արժանացած այս բարձր գնահատումը գոհունակութեամբ կարձանագրենք:

ՁՄԵՌՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.—Կարինէն եկած հեռագիրներու նայելով ձիւնն ու անձրեւը տակաւին կը շարունակեն տեղալ: Երթեւեկութիւնք դադրած են և Կարինէն Պայազիտ ղրկուած թղթատարները չեն կրցած երթալ ողողմանց պատճառաւ:

Պայազիտէն Ալաշկերտ ղրկուած պաշտօնական թուղթեր հեղեղներէն քշուեր են:

Կարնոյ քաղաքին ու շրջակայից մէջ ամէն օր ձիւն և անձրեւ կը տեղայ: Կուսակալն հարկ եղած հրամանները տուած է ամէն կերպով օգնելու կարօտելոց, որք բարեմաղթութիւններ կ'ընեն վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին:

Թղթատարական պայուսակներն ու պաշտօնական թուղթերը կարելի եղածին չափ առանց յապաղման ղրկելու համար ամեն ջանք ի գործ կը դրուի:

—Վերջերս տեղացած յորդահոս անձրեւներէն գոյացած հեղեղներ փլցուցեր են Մարաշէն 2 ½ ժամ հեռու Իսկէնտէրունի ճամբան՝ Ագսու գետին վրայ գտնուած կամուրջին մէջտեղէն երեսուն կանգուն մաս մը: Կամուրջին երկու կողմը մնացեր են 50—60 ուղեւորներ և 40ի չափ հակեր: Մարաշէն Հալէպ տանող ճամբան՝ Բազարճըք գաւառակին մէջէն անցնող Ագսու գետին վրայի կամուրջն ալ փլեր է:

Եըրժենաէ գիւղաքաղաքին մէջէն անցնող Վանթէնսէվք գետակն յորդելով վնասներ պատճառեր է: Էնտէրին գաւառակին մէջ նորակառոյց ջաղացք մը փլչելով մէջը գտնուող Յովսէփ անուն հիւսն մը մեռեր է և տասը ուրիշ գործաւորներ ալ վիրաւորուեր են:

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ պաշտօնէից հանգստեան թոշակի վարչութիւնը թոշակներ յատկացուցած է հանգստեան կոչուած պաշտօնէից եւ վախճանեալ պաշտօնէից ընտանիքներուն, որոց թիւն 261ի կը հասնի:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Բազար գիւղախումբին մօտ գաղթականներու կողմէ հաստատուած գիւղը՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ Համիտիյէ կոչուած է:

ՊՕՆԿՕՎՍՔԻ ՓԱՇԱ իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ երէկ Էյուպ գնաց և հանրային մաքրութեան վրայ քննութիւններ կատարեց:

ԹԷՐՍԱՆԷԻ մէջ գտնուած ժամացոյցի արհեստանոցն աւելի կանոնաւորելու համար Եւրոպայէն գործիներ պիտի բերուին: Այդ արհեստանոցին մէջ դուրսէն յանձնարարուած գործեր ալ պիտի շինուին:

ՀԱԼՔԱԼԸԻ երկրագործական ու անասնաբուժական վարժարանին համար հրահանգ մը պատրաստուած ու ղրկուած է:

ՊԷՐՈՒԹԻ մէջ 20,000 ոսկի դրամագլուխով ընկերութիւն մը կազմուած էր Շիքակոյի արուեստահանդէսին մէջ ուղտեր եւ այլ անասուններ ի ցոյց դնելու համար: Ընկերութեան հիմնադիրները այդ գործառնութեան հաշիւները տուած չըլլալով՝ բաժնետէրք դատ բացած են անոնց դէմ:

ԱՏԱՆԱՅԻ մէջ հանրային պարտէզ մը շինուելու վրայ է, որուն համար Պէրութէն ծառեր բերել կը տրուին:

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՀԱՍՈՅԹՔ.—Պէրութի մաքսատան անցեալ տարուան հասոյթը տասը հազար ոսկի աւելի եղած է նախորդ տարւոյն հետ բաղդատելով:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ բանտին մէջ գտնուող վեց դատապարտեալներ, որոց համար տրուած վճիռները վճռաբեկ ատենին կողմէ վաւերացած ըլլալով վերջնական հանգամանք ստացած են, նահանգաց բանտերը պիտի ղրկուին իրենց բանտարկութեան պայմանաժամն աւարտելու համար:

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութիւնը՝ կայսերական հրամանի մը համաձայն՝ Եւրոպայէն բերել տուած է պտղատու և անպտուղ զանազան տեսակ ծառերու և բանջարեղինաց հունտեր՝ անտառներ հասցնելու և տեղական բանջարեղէններու տեսակն ազնուացնելու համար: Այդ հունտեր գաւառները ղրկուած են տիպար-ագարակներու և արտերու մէջ ցանուելու համար: Նախարարութիւնը գրած է այդ ագարակաց և արտերու տնօրէններուն ատոնց մշակութիւնը ամենայն խնամով կատարել և հասած պտուղներու ու ծաղիկներու սերմերն առնել, որպէս զի նորէն Եւրոպայէն բերել տալու հարկ չմնայ: Նոյնպէս մանրամասնօրէն տեղեկագրել թէ այդ հունտեր ի՛նչ տեսակ հողերու վրայ կը ցանուին և ի՛նչ եղանակաւ կը բուսնին:

Նախարարութիւնը Տիարպէքիրի, Հալէպի, Սուրիոյ և Ատանայի նահանգները ղրկած է օքալիփթօս (սըթմա աղաճը) անուն ծառին և չէթէր փօրըլը կոչուած բոյսին հունտերէն, յանձնարարելով որ անոնց մշակութիւնը կատարեն և արդիւնքը տեղեկագրեն:

ՄԷՐՍԻՆԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.— 1309 տարւոյ մարտէն մինչեւ փետրուարի վերջը մէկ տարուան միջոցին Մէրսինի նաւահանգիստը մտած են 341 շոգենաւեր, որոցմով 9116 ուղեւորներ Մէրսին ելած և 4952 ուղեւորներ անկէց մեկնած են:

ՈՐԴԵԾՆՈՒԹԻՒՆ.—Երէկ երկու Թուրք կանայք նաւակով Պէշիքթաշէն Գասըմ-Փաշա կերթային. երբ Գարաքէօյի կամուրջին տակն հասան, անոնցմէ մին, որ յղի էր, որդեծնութեան նշաններ ցոյց տալ սկսաւ: Կինն անմիջապէս տուպայի մը վրայ հանուեցաւ և հարկ եղածն ի գործ դրուեցաւ. մէկ երկու վայրկեան յետոյ կինը մանչ զաւակ մը ծնաւ: Մայրն ու նորածինը քիչ յետոյ Գասըմ-Փաշա ղրկուեցան:

ՃԱՊՈՆԻ Կայսրը գոհունակութեան գիր մը ղրկած է գրավաճառ Կարապետ էֆէնտիի, որ Թուրքերէն մէկ քանի հատոր գրքեր Ճապոն ղրկելով Ն. Վեհափառութեան մատուցանել տուած էր: Գոհունակութեան գիրը Ճափոներէն գրուած է եւ հետը ուրիշ գիր մը կայ որ առաջնոյն թարգմանութիւնն է: Ճափոներէն գրոյն տակ կայ Կայսեր ստորագրութիւնը:

ԽԱՐԲԵՐԴԻ երկրագործական դրամատան ճիւղին քարտուղար Փիլիպպոս էֆէնտի՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն, նոյն ճիւղին օգնական պաշտօնեայ կարգուած է հինգ հարիւր ղրուշ ամսաթոշակով:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան մէջ առջի օրը յոյն կին մը ձերբակալուեցաւ, երբ կը փորձէր ադամանդներ և ուրիշ արժէքաւոր նիւթեր պահել շրջազգեստին տակ, մաքսէն փախցունելու համար:

ՄԻՏԻԼԼԻԻ ռուսական գեր-հիւպատոս կարգուած է Պ. Տիմիթրաքի Կուրճի, որ իր պաշտօնի գլուխն անցած է արդէն:

ՏՈՔԹ. ՖՈՆ ՏԻՒՐԻՆԿ որ կայս. բժշկական վարժարանին մէջ վարած ուսուցչական պաշտօնէն հրաժարական տալով, երկու շաբաթ առաջ մեկնած էր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ վերստանձնելու համար իր պաշտօնը, վասն զի կայս. կառավարութիւնը չէր ընդունած իր հրաժարականը:

ՄԱՔՐԻՔԻՒՂԻ ոճիրին վրայ առնուած տեղեկութեանց նայելով՝ ծովէն հանուած դիակը՝ 20—22 տարեկան մաքուր հագուած խելամ երիտասարդի մըն է եղեր, սակայն ո՛վ ըլլալը չէ հասկցուած: Զէյթին Պրունի պահապան զինուորաց տասնապետ մը ծովին վրայէն օգնութիւն աղաղակող ձայն մը առնլով անմիջապէս ծովը նետուեր, բայց դեռ չը մօտեցած՝ երիտասարդն անյայտ եղեր է ծովուն մէջ: Քիչ յետոյ ձկնորս մը դիակը հանելով կառավարական պաշտօնատան յանձներ է: Տեղեկութիւն տրուած է թէ ծովուն վրայէն այդ ձայնն եկած պահուն կապոյտ ներկուած մակոյկ մը դէպ ի Պոլիս խոյս տուեր: Ոստիկանութիւնը քննութեանց ձեռնարկած է:

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ապրիլ 3ին, «Ալիանս Իսրայէլիթ»ի դպրոցներուն ի նպաստ պարահանդէս մը տրուեր է ի Սելանիկ: Զուտ հասոյթ՝ 600 օսմ. ոսկի:

—Ժամանակէ մը ի վեր Թիֆոյի դէպքեր կը պատահին քաղաքին մէջ. գլխաւորաբար տղաքները կը բռնուին եղեր այդ հիւանդութենէն:

—Նաւահանգիստին մօտ՝ 27 մեղր երկարութեամբ քարափի մը շինութեան ձեռնարկուած է, որուն ծայրը գարեջրատուն մը պիտի կառուցուի, որ հիմակուց տարեկան 200 ոսկիի վարձուած է, պայմանաւ որ վարձակալը 1500 ոսկիի կանխավճար մը պիտի ընէ թաղապետութեան 6 առ 100 տոկոսով: Այդ շէնքին կառուցման ծախք հաշուած է 2050 ոսկի:

—Սելանիկ-Մանաստըրի երկաթուղւոյն արտօնատէր ընկերութիւնը խնդրած էր կայս. կառավարութենէն որ այդ գծին աւարտման համար որոշուած պայմանաժամը չորս ամիս երկարի: Այս խնդրանքին պատճառն այն է որ 116 րդ քիլոմեդրին վրայ հարկ եղած է բանալ 180 մեթր երկայնութեամբ թունել մը, ուր ժայռեր կը գտնուին: Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը, խնդիրը քննելէ ետք, հաւանութիւն յայտնած է ընկերութեան խնդրանքին:

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ Տրիպոլսոյ մէջ լեմոնի ու նարինջի ծառերը տեսակ մը հիւանդութենէ վարակուած ըլլալով, Պէրութի երկրագործական քննիչ Րէշիտ պէյ հոն գացած է հարկ եղածն ի գործ դնելու համար:

ԵԱՖԱՅԻ նաւահանգիստը՝ 1309 տարւոյն մէջ 1695 նաւեր հանդիպած են, ընդ ամենը 557,667 տակառաչափ տարողութեամբ: Ասոնց 451ը շոգենաւեր և 1243ն՝ առագաստանաւեր են:

ՈՃԻՐ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Մաքրիքէօյի շրջակայ Պահճէքէօյի մէջ Րէժիի դէտ մը, Նիքօլի անուն նախընթաց օր, գինով վիճակի մէջ, իւր ձեռքը գտնուած հրացանովը կրակ ըրաւ նոյն գիւղացի Անտրէափ վրայ, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ: Նիքօլի ձերբակալուեցաւ:

—Պոլսոյ Սուլթան Համամի մօտ տան մը մէջ Պօխօր անուն քսան տարեկան երիտասարդ մը դիպուածով ջրհորն ինկաւ, սակայն անմիջական օգնութիւններով ազատուեցաւ:

—Առջի գիշերն ի Լանկա 35 տարեկան յոյն մը իւր տան վերի յարկի պատուհանէն վար ինկնալով գլխէն վիրաւորուեցաւ:

—Օրթա Գիւղի դիւանին անդամ Պէհա պէյ անցեալ օր մէկ քանի բարեկամներու հետ նաւակով պտոյտ մը կը կատարէր ծովու վրայ, երբ իր ընկերներէն մին՝ թուլումբէ մը բռնել ուզելով՝ նաւակը շրջեցաւ ու մէջը գտնուող երեք անձերը ծով ինկան: Բարեբաղդաբար լողալ գիտնալնուն կրցան ազատիլ:

Աստի անտի

ՆՇԱՆՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ծանուցուած էր թէ ամերիկացի միլիոնատէր Պ. Ճէյ Կուլտի որդին Պ. Հօուարտ Կուլտ ի մօտոյ պիտի ամուսնանար Նիւ-Եորքի մէկ մանկամարդ դերասանուհիին, Միս Օտէթ Թայլըրի հետ:

Բայց «խորհուրդ սիրահարաց և կամք ... ծնողաց»:

Պ. Հօուարտ Կուլտ տեսնելով որ կա՛մ ստիպուած է ընտանիքէն մերժուիլ կա՛մ ետ կենալ իր ամուսնական գաղափարէն, յուսահատելով... կը խզէ նշանտուքը:

Իրերը շատ յառաջացած էին սակայն: Երիտասարդ և մեծահարուստ Եանքին արդէն իր հարսնցուին նուիրած էր նշանտուութեան մատանի մը որ 47,500 ֆրանք կ'արժէր:

Սրտաշարժ մանրամասնութիւն մը. լըքուած հարսնցուն այս պահուս Աքատէմի օֆ Միւզիքի թատրոնին մէջ կը ներկայացնէ թատերախաղ մը, որ սա անունը կը կրէ «Այն աղջիկը զոր ետեւս ձգեցի»:

Հեգնութի՜ւն ճակատագրի:

ԲԵՒԵՌՆԵՐՈՒ ԱՐՇԱՒԱՆՔ

Վերջերս գրուեցաւ թէ Նորտէնշէօլտի որդին անցեալները բեւեռային երկրախուզութեան մը մէջ նաւաբեկեալ շուէտցի երիտասարդ բնախօսները փնտռելու համար արշաւանք մը առաջարկած էր Ստոքհօլմի Ակադեմիային: Սակայն վերջին շաբթուան այդ երիտասարդներուն վրայ սոսկալի լուրեր առնուած ըլլալուն Նորտէնշէօլտի առաջարկին գործադրութեան փութացումն անհրաժեշտ համարուած է: Աւասիկ թէ ինչպէ՛ս առնուած է այդ լուրը:

Քարէյ կղզեաց մօտ այդ խեղճերն իրենց նաւը կորսնցնելով ծովէն հազիւ քանի մը մեթր բարձր եղող այդ կղզիներուն վրայ պիտի ստիպուէին ձմեռել. սակայն ամէնն այս չէր. բեւեռային ծովերուն սառոյցի խոշոր կտորներն ամենն ալ իրենց սառնկութենէն մղուած կուգան այդ կղզիներուն վրայ կ'ելլեն: Մահն անխուսափելի էր: Բայց երկրախոյզները փոխանակ հոն կենալով մահուան սպասելու, ուզեցին ազատելու փորձ մը ընել, այսինքն մահուան դէմ վազել ուզեցին: Ուստի որոշեցին իրենց գտնուած տեղէն դէպ հիւսիս 160 քիլոմեդր հեռու գտնուող Ֆարանցէ հրուանդանին մօտ, Էլլեսմէր անուն երկիրը հասնելու փորձ մ'ընել և հոն բնակող Էսքիմօներու ցեղէ մը հիւրընկալութիւն խնդրել: Այս որոշումը գործադրութեան դրած ըլլալու են, որովհետեւ արդէն նաւաբեկեալները 1892 նոյեմբեր 12ին մեկնած են Քարէյ կղզիներէն ուր ձգուած յիշատակագիր մը Ակադեմիային ձեռքը հասած է: Բայց անկէց ի վեր ուրիշ լուր առնուած չէ: Հաւանական է որ 160 քիլոմեթր տեղ անցած ատեննին ալիքներէն կուլ տրուած են և կամ սառոյցի կտորներէն ջախջախուած են: Գիտութեան մարտիրոսներ:

ԱԶԳ. ՏՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնը ի վաճառ կը հանէ կարգ մը ձիեր որոց տեղ նորեր կը գնէ:

Վաճառումը տեղի պիտի ունենայ հանրային աճուրդով, Աթ-Բազար, Պոլիս, յառաջիկայ շաբաթ, 16/28 ապրիլ, առաւօտեան ժամը 2ին:

Կ. Պոլիս 12/24 ապրիլ 94

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Սիրքի Տնօրէնութիւնը այս գիշերուան համար կը ծանուցանէ «դեսպանական երեկոյթ», նոր յայտագրի մը համաձայն: Յառաջիկայ կիրակի եւ երկուշաբթի, բաց ի գիշերային ներկայացումներէն, ցերեկեայ ներկայացումներ ալ պիտի տրուին:

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

ԹԷՓԷ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ ՏԱՆՏՈՒՍ

(Կէյ Եօղլեան դեղագործատան)

Կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ: Մասնաւոր խնամք ծննդաբերական եւ ջղային հիւանդութեանց: Կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերն յետ միջօրէի, ժամ 7էն 10 (ը. թ). Հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ժամերուն ձրի:

Գշ. Եշ. և Շբ. օրերն առաւօտեան ժամ 3էն 4, Մէրհամէթճեան դեղարանին (Պահճէ գափու): 960

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐԱՆՔ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն՝ Հալաճեան խան Քարաքէօյ, Կամուրջին մօտ:

Դեր-Գործակալութիւն՝ Պոլիս, Սուլթան Համամ Հաճօբուլօ խան:

Քրէտի Լիօնէն կը կատարէ պանքայի ամեն գործողութիւններ, արժէթուղթերու վրայ փոխատուութիւն: Արժէթուղթեր աւանդ ընդունելով հաշուընթացներ կը բացուին: Ֆրանսայի եւ այլ երկիրներու զանազան հրապարակներուն վրայ փոխանակագրեր կ'ընդունուին: Պօրսայի հրամաններ: Արժէթղթեր կը պահէ: Աւանդ գումարներ կ'ընդունի եւ ընկալագիրներ կը յանձնէ՝ որոշեալ պայմաններու մէջ: Պոլսոյ Գործակալութիւնը կը կատարէ պանքայի ամեն գործեր, փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ: Կ'ընդունի նաեւ ապրանքներ իբր աւանդ, մթերանոցի տուրքի վճարմամբ, կամ վաճառելու համար ի Կ. Պոլիս կամ ուրիշ երկրի մէջ:

Թիւ 1027 1—52

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ԼՈՒԾԵԱԼ ՍԷՐ

Սոյն հետաքրքրաշարժ վէպ որ տեղական կեանքէ առնուած է կը պարունակէ իւր մէջ սիրոյն դարձուածքներ, և տարակոյս չունինք թէ ամեն գրասէր՝ հատ մը գնելով բարոյապէս և թէ նիւթապէս նպաստած պիտի ըլլայ խոհարար հեղինակին վէպը:

Կեդրոնատեղի Վ. Գ. Զարդարեան վաճառատուն, կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով, գին 5 ղրուշ:

Ընդդէմ դժուարամարսութեան.—Շառէնի Գինի:

ՍՔՕԹԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԴԿ

Ելտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 188

Պարոնայք Սքոթ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս [illegible] փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հայցած է, միանգամայն այդ յաջող պատրաստութեան մէջ:

ՏՐ. Ո. Մ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԴՈՔԹՕՐ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

Մանկաբարձ եւ մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց

Հաստատած է իւր բնակութիւնը Բերայ Պէօյիւք Փարմաք գափու փողոց թիւ 2 տունը: Ամեն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի իւր տունը:

Ուրբաթ կէս օրէ վերջ ձրի կը դարմանէ: Կը կատարէ մանկաբարձական և կնախտաբանական գործողութիւններ: Կը խնամէ ելեքտրականութեամբ ըստ պարագայից: 1033 1—20

ԸՆՏԻՐ ՉՕՐԷԿ ՉԱՏԻԿԱՆ

[illegible]

Մանուէլ Գ. Զարխուլեանի: Գործարան Գանտիլլի: Մասնաճիւղեր ի Գատըգէօյ, նաւամատոյցին վրայ. Զարխուլեանի խմորեղինաց խանութը. Մոմխանէ, ռուսերու վանքին տակ, նոյնպէս Զարխուլեանի խանութը. Բասամ Թիւնէլ, թիւ 6, Պ. Քոմիւն եւ Ընկ. գրավաճառատունը:

Ղալաթիոյ աշտարակին հրապարակը, հայ շաքարավաճառին թիւ 1 խանութը:

208 2—4

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի շահանէ իչին ալընաճագ մալիմ էլմիգտար խամթալը քեօմիւրաէն խամթալըն մինագասասըն պաշլանաճաղընտան Թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպիհ կիւնլէրի Խազինէյի ճելիլէյի մեգքիւրէեէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի վէ 2 նէվ քեօմիւրաէն սախի 3 նումէրօլը Թէլ գալըպօր իլէ ալընմըշ Սիլիվրի վէ Սթրանճա քեօմիւրլէրինին մէճիտիեէի 19 ղրուշ հիսապը իլէ պէհէր 100 գըրէէի ճէտիտի 31 ղրուշ 20 բարաստա վէ իքքէլէ գալըպօրը իլէ ալընմըշ Գարա աէնիզ սըրա քեօմիւրլէրինին սախի 23 ղրուշտա Թալիպի ուզերինտէ Թեգարրիւր իթմիշ օլտուղունտան իշպու նիսանը րումինին 13ւնճի չարշանպիհ կիւնի սաաթ 10նտա գատար Թէնզիլաթ վէ իրթէսի բէնչշէնպիհ կիւնի վագթը մեգքիւրտէ գատար 100տէ 5 գապուլ օլունաճաղընտան Թալիպ օլանլարըն հեամը մեգքիւրտէ Խազինէի ճէլիլէյի միւշարիւլէհաեէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

11 Նիսան 310 3—3

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳԱԼՖՕԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
ԲԵՐԱ, Մեծ փողոց, Պօն-Մարշէի դէմ թիւ 345

Գալֆօբուլօ Եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ այս անգամ բերել տուած են կանանց հագուստներու համար խիստ նոր ու գեղեցիկ մետաքսեայ ու բրդէ կերպասներ, գեղեցիկ ֆուլարներ ու կարգ մը մետաքսեայ բարակ կտաւներ, վերջին նորաձեւութեան համեմատ հովանոցներ, ինչպէս նաեւ վերարկուի համար նորանոր երիզներ ու նորաձեւութեան վերաբերեալ շատ մը նիւթեր:

Յիշեալ վաճառատունը ի վաղուց անտի ծանօթ ըլլալով հասարակութեան վստահութիւնը գրաւած և ապրանքներուն գեղեցկութիւնը ընդհանուր համբաւ վայելած է: Գալֆօբուլօ եղբարք իրենց ապրանքներուն գեղեցկութեանն ու ազնուութեանը ամեն հոգ տանելով հանդերձ՝ այդ ապրանքներուն վերջին աստիճան աժան գին որոշած են: ՈՐՈՇ ԳԻՆ 2—20

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի Կայսերական Իրատէով Թողեալ հասոյթք

ԺԲ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ-ՄԱՐՏ 1894

	ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ. Դրուշ	Դրուշ	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան: Օսմ. ոսկի	Գումար նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի	Գումար մինչեւ 1894 Մարտ 31 Օսմ. ոսկի	Գումար մինչեւ 1893 Մարտ31 Օսմ. ոսկի
Վեց անուղղակի տուրք	Ծխախոտ (յանձնեալ տրոց գանձումն)						
	Աղ						
	Դրոշմ						
	Ոգելից ըմպելիք	9,550,648 31					
	Ձկնարան						
	Մետաքս						
	Ընդհ. Տնօրէնութեան վճարած ծախքերը	484,859 68					
	Զուտ հասոյթք	9,065,788 63		88,684 52		88,684 52	102,619 32
Ծխախոտ	Հասոյթք Րէժիէն	18,750,000		187,500			
						187,500	187,500
Զանազան հասուցմունք	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորոշումն յիշեալ հարկին	604,150 75		5,954 31		5,954 31	5,235 19
	Յաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով						
	Արեւելեան Րումելիի տարեկան հարկէն	1,266,886		12,668 86		12,668 86	
	Թէմէթթէի տուրք, Մաքսատունէն փոխանակագրով վճարելի						
	Սերվիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	...	...	...	...	...	...
	Գումար	29,686,825 38	...	294,807 69	...	294,807 69	295,354 51
Հանրագումար	Պատրաստ դրամներէ առնուած շահ	...	...	...	...	...	...
	Լումայաշահ (աժիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ						
	Ընդհ. գումար	29,686,825 38	...	294,807 69	...	294,807 69	...
	Անցեալ տարւոյ նոյն շրջանի	29,773,479 03	...	295,354 51	...	...	295,354 51

	Դրուշ	Օսմ. ոսկի	Օսմ. ոսկի	Օսմ. ոսկի
Վճարեալ գումարք կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով Նախատեսեալ արժէթղթերուն ի հաշիւ	...	...	...	...
Քօնսօլիտէ պարտուց տոկոսին համար Լոնտրա ղրկուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք	...	65,546 56	...	186,197 64
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք	...	3,803 88	...	3,248 49
Օսմ. կայսերական Պանքան դրուած ոսկեդրամ	...	209,850 23	...	83,706 95
« » » փոխանակելի դրամ	1,597,013 96	15,587 90	...	22,187 35
Կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ ոսկեդրամ	...	...	...	...
» » փոխանակելի դրամ	1,890 84	19 12	...	14 08
			294,807 69	295,354 51

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տումարաց

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Նախագահ
(Ստ.) ՎԻՆՍԸՆԴ ՔԸՅԼԱՐՏ

Խորհրդական պատուիրակ
ՐԻՒՏ. ԼԻՆՏԱՈՒ

Կ. Պոլիս 5|17 Ապրիլ 1894 (Կնիք)

ՌՕՍԻԱ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի կայսերական հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած — 4.000.000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար — 55.000.000 Ֆրք.
1893ի հասոյթք — 20.500.000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 70.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Գալաթիա Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Ջէօմիւքճիլէր փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻՏՏԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՖԵՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000

„ՖԻՆԻՔՍ„

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնուած աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր գրամատէրներն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սոտ բազբերոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԼԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՓԱՂՐ ՕԼՐՈՒՆՈՒՐ

Ինկիլիզ նէֆիս չուգալար մէթրօ 50000, Մայէ տաղը ապասը գրէնէյի ճէտիտ 25000, Գօզանա պէզի մէթրօ 54000, ամէրիգան պէզի թօփ 19000, լաճիվէրտ չուգա մէթրօ 9000, գէնլիք գըրմըզը չուգա մէթրօ 3000, ատի Գօզանա պէզի 220,000, գէնլիք մավի չուգա 150, սիյահ փագեթա գրէնէյի ճէտիտ 25,000, գըրմըզը վէ հէյիլ եիւն պայթան 1940, հէյրի չայալը մէթրօ 269,000, Շամ ալաճասը թօփ 6000, հաստա պէզի մէթրօ 10,000, գանավաչօ մէթրօ 40,000, թումթգալը քէօսէլէ գրէնէյի ճէտիտ 40,000, սիյահ հալըը քէօսէլէ 5000, մէչինլիք քէօսէլէ գրէնէյի ճէտիտ 2000, ասթարլըգ մէթրօ 626, սիյահ թէլաթին գրէնէյի ճէտիտ 6000, պէյազ մէշին ատէտ 5000, գալըն սարը թէլ գրէնէյի ճէտիտ 4000, ինչգէ գրէնէյի ճէտիտ, Զաչ գապայըը գրէնէյի ճէտիտ 1000, կէօզ թէլը գրէնէյի ճէտիտ 2000, պէյգըրմաթ գրէնէյի ճէտիտ 2500, մօր պագամ գրէնէյի ճէտիտ 10,000, չամ գրէնէյի ճէտիտ 4000, գաչ եալը գրէնէյի ճէտիտ 2500, սայա իփէքլի ճէտիտ 150, չիզմէ չէրիտի մէթրօ 3000, պաչաըզ միսմար գըյէնի ճէտիտ 4500, սայա միսմարը գրէնէյի ճէտիտ 600, քէնտիր օրգանը գրէնէյի ճէտիտ 3000, բանթօլ բուլու ատէտ 100,000, քէպիր թէլ գօպչա չիֆթ 15,000, 3 նումէրօլու բուլ կրօսա 2000, թօփ ալամէթլի բուլ կրօսա 300, սաղիր թէլ գօպչա չիֆթ 80,000։

Յունիսի Օրտուի հիւմայուն իչուն միւպայաա օլունմագ իւզրէ մէվգրի միւնագասայա գօնուլմուչ օլան պալադա մուգադգամ 38 գալէմ էշեայը կէրէք թօփտան վէ կէրէք իչլէրինտէն իմթիյաա իտէճէքլէրի գալէմլէրին պիթ թասրիգ իթտաճնա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն 15 կիւն խիթամընա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 22 3—3

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Նիւ-Քասըլ-Օն-Թայն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Դէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալիրսօ	2500	Ճինօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Բէլլօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դագօ	2000	Քօլըինօ	4000	Սաբֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէրանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	3500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էսյնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Ետնօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրս	200
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալըօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	150
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	120

Էճիպշըն Մօնարք 8000
Բիրմըրն Մօնարք 8000
Լըզիըն Մօնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի
Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՅՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ
խան, Ղալաթիա
858

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS
VIANDE
QUINA
PHOSPHATES

ԿԱՅԳՈՒՑԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենալաւ և կազդուրիչն զոր պարտին գործածել մանկանց, ծերերը, կիներ, տկարները և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Միսերից և Զօրային ու Ֆոսֆորային դրութեանց կազմութեան և զօրացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղն է մասնաւորութիւննե է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, խեղճութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, և լն. ի մի բան, թուլութեան, վատութեան, Զղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՕՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց 14—ԼԻՕՆ 438
Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԼԻՒՍԹ ՔԱՍԵԼԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թ. 86. Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ, ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօյալ-Վինտսըրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան առենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն եւայլն։ Այս դեղ, որուն տէրը չքադրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի ղրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վէլժէնիի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախուի Ռօյալ Վինտսըրի ծախուած տեղերը։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՕՏԻ ՕՃԱՌԱԿ)
ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ
Իփոփոսֆիթ օր չալ և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մօրիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Ընդհ. գործակալ ի Կ. Պոլիս, ՀԱՅՏԷՐ ԵՒ ՀԱՒԷՐ

HAMBURG MUNICH UNITAS

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8.000.000
Պահեստի դրամ	» 6.889.695
Տարեկան հասոյթ	» 16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14.

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշքշել յինտրի արհեստական ատամներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստոյգ յաւած ատամներ, ոսկի, արծաթով և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ատամի հիւանդութեանց։
(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՈՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հաստատեալ ի Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանթ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 7,650 000
Թղթապանակին մէջ	» 69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	» 15,328,801
Վճարուած վնասք	» 176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Ունիօն-Վիի»	» 144,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։
Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Բալաքեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

ՌՕԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Յ. Վ. ՌՈՒԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ռութալ Խան.
726

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 11/23 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 12/24 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէօսի ճամբով
Դշ. 13/25 Սեւաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 13/25 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 14/26 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱԶԴ.—Ապրիլ 12/24, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին։ 605

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ուղղակի երթեւեկութիւն Լիվըրփուլի և Սեւ-ծովու միջև

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գագալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթօն	2403
Բավօնիա	5587	Աղլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալպրօ	2143	Թրինիտատ	1899
Բէտար	1876	Մորօզզօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Մարսէյն շոգենաւը, Նաւապետ Պառօ, Լիվըրփուլէն ասօր կը հասնի դէպ ի մայիս 8։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

Արտօնատէր Ս. ՏԱՒՐԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ